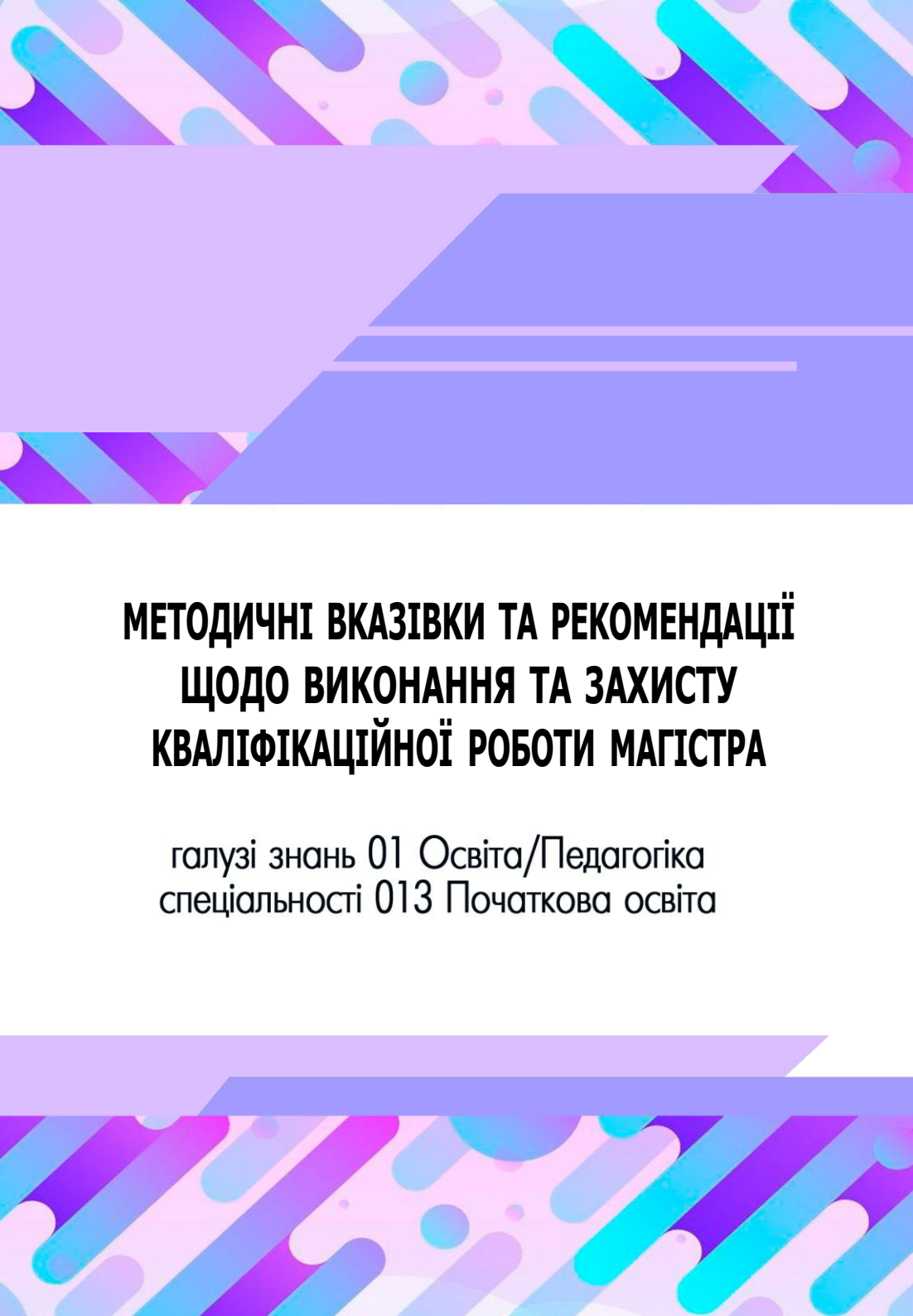

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта

Укладач:
Самойленко О. В.

**Ніжин
2024**

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 16 від 30 червня 2024 року

Підготовлено доцентом кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту Самойленко О. В.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
(протокол № 14 від 26. 06.2024)

Рецензенти:

Новгородська Ю. Г. – канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

Желіба О. В. – канд. пед. наук, доцент, завідувач Центру акредитації та ліцензування освітньої діяльності, моніторингу якості освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

М 54 Методичні вказівки та рекомендації щодо виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта / уклад.: Самойленко О. В. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, – 2024. – 75 с.

Видання містить методичні вказівки та рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, а саме: вимоги та пояснення щодо структури кваліфікаційної роботи магістра, змісту окремих її розділів; вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи в цілому; орієнтовну тематику кваліфікаційних робіт, процедуру захисту та критерії оцінювання. Основні елементи кваліфікаційної роботи візуалізовано в додатках.

Методичні рекомендації адресовано здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти, науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти.

Зміст

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ Й ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	6
1.1. Етапи підготовки кваліфікаційної роботи.....	6
1.2. Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи.....	7
1.3. Контроль за виконанням кваліфікаційної роботи	8
1.4. Поняття про академічну доброчесність.....	10
1.5. Бібліографічний пошук літературних джерел	14
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	18
2.1. Зміст та структура кваліфікаційної роботи	18
2.2. Вступ.....	19
2.3. Основна частина	21
2.4. Загальні висновки	25
2.5. Список використаних джерел.....	26
2.6. Додатки.....	26
2.7. Обсяг кваліфікаційної роботи	27
РОЗДІЛ 3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	28
РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	30
4.1. Підготовка наукової доповіді та презентації кваліфікаційної роботи.....	30
4.2. Кафедральний (попередній) захист кваліфікаційної роботи.....	32
4.3. Відгук наукового керівника та рецензування кваліфікаційної роботи	33
4.4. Підготовка здобувача до публічного захисту кваліфікаційної роботи	34
РОЗДІЛ 5. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	38
ДОДАТКИ	41

ВСТУП

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності [4, 5]. Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій [9] і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності [4].

Відповідно до ст. 5 ч. 5 Закону України «Про вищу освіту»: Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 %. Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра [6].

Підготовка магістрів у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (далі Університет) здійснюється відповідно до чинного законодавства України і спрямована на здобуття теоретичних і практичних знань, набуття умінь і навичок за обраною освітньою програмою, що відповідає загальним засадам методології наукової та професійної діяльності та порядку формування інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру обраного здобувачем рівня професійної діяльності, а також відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» [17]. Положення є документом, що регламентує загальний порядок організації написання та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти Університету [17].

Ступінь магістра початкової освіти Університеті здобувається за освітньо-професійною програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 013 Початкова освіта становить 90 кредитів ЄКТС.

Вимоги до засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевої мети освітньо-професійної підготовки визначаються Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня (далі – Стандарт) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.2024 року № 480 [18].

Відповідно до розділу VII. Форми атестації здобувачів другого (магістерського) ступеня вищої освіти Стандарту за освітньо-професійною програмою 013 Початкова освіта атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозитарії закладу вищої освіти [18, с.7].

Відповідно до «Положення про випускню кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (далі – Положення), яке є складовою частиною системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті [16, с. 1], кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти (далі – магістра) є самостійним теоретико-прикладним науковим дослідженням, що виконується відповідно до навчального плану на завершальному етапі навчання за освітньо-професійною програмою 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти і передбачає:

а) систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих, педагогічних та інших завдань;

б) розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота магістра зі спеціальності 013 «Початкова освіта» є видом академічної роботи, що передбачає розв'язання спеціалізованої дослідницької та/або інноваційної задачі у сфері початкової освіти у широких або мультидисциплінарних контекстах, за наявності неповної або обмеженої інформації. Виконання та захист кваліфікаційної роботи дозволяють визначити рівень оволодіння здобувачем другого (магістерського) рівня вищої освіти складовими професійної компетентності, перевірити його здатність бути дипломованим фахівцем з освітньо-професійної програми 013 Початкова освіта.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ Й ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Етапи підготовки кваліфікаційної роботи

Головною метою виконання кваліфікаційної роботи є оволодіння здобувачами інтегрованою здатністю розв'язувати складні завдання й проблеми у сфері початкової освіти або в освітньому процесі початкової ланки закладу загальної середньої освіти, що передбачає проведення дослідницько-пошукових дій на основі засвоєних за весь період навчання загальних, професійних, предметних компетентностей відповідно до вимог Стандарту [18].

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає:

- поглиблення, систематизацію та закріплення отриманих за час навчання компетентностей здобувача;
- розвиток здатності обирати й аналізувати наукову або практичну проблему, робити висновки й узагальнення, застосовувати знання для вирішення конкретних наукових, виробничих та інших завдань, обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний і/або практичний характер;
- напрацювання й розвиток навичок самостійної роботи і творчого пошуку, в тому числі в умовах, що змінюються;
- оволодіння методикою наукових досліджень та експерименту відповідно до спеціальності 013 Початкова освіта;
- визначення рівня підготовленості випускника до майбутньої професійної діяльності, самовдосконалення й продовження навчання для здобуття наступного рівня вищої освіти [16, с. 2-3].

Основні етапи підготовки й захисту кваліфікаційної роботи:

- написання здобувачем вищої освіти заяви на ім'я декана факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв про призначення наукового керівника; здобувачеві вищої освіти надається право обрати наукового керівника (за особистою заявою) (Додаток 1);
- вибір теми (Додаток 4) та схвалення її кафедрою педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту, затвердження Вченою радою факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв;
- формування спільно з науковим керівником завдання (Додаток 2) й календарного плану виконання роботи (Додаток 3);
- складання робочого варіанту плану кваліфікаційної роботи;

- підбір та аналіз джерел;
- збір фактичного матеріалу, проведення дослідно-пошукової роботи, написання тексту, апробація результатів на наукових конференціях, публікація статей, тез доповідей тощо;
- узгодження з науковим керівником тексту кваліфікаційної роботи та отримання здобувачем індивідуальних консультацій, участь у семінарах для групи здобувачів, що виконують кваліфікаційні роботи на споріднені за змістом чи характером теми;
- остаточне оформлення кваліфікаційної роботи, перевірка кваліфікаційної роботи на академічний плагіат (Додаток 13);
- попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту; передання її науковому керівникові та рецензентам;
- передання зброшурованої кваліфікаційної роботи, рецензії наукового керівника, внутрішньої (Додаток 9) та зовнішньої рецензій (Додаток 10) та інших супровідних документів на кафедру педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту для експертної комісії;
- публічний захист кваліфікаційної роботи перед експертною комісією [16, с. 8-9].

1.2. Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи

Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт розробляється щорічно та затверджується рішенням кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту (Додаток 4). Тема кваліфікаційної роботи має відповідати навчальному плану спеціальності 013 Початкова освіта, а також урахувати проблематику сучасних педагогічних досліджень.

Здобувачеві вищої освіти надається право обрати тему кваліфікаційної роботи з рекомендованого кафедрою педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту переліку тем або за пропозицією та згодою наукового керівника – відповідно до комплексного плану наукових досліджень кафедри або індивідуального плану наукової роботи керівника. Процедура визначення теми роботи, як правило, наступна:

- 1) науковий керівник сам пропонує тему, виходячи з індивідуального плану наукової роботи викладача;
- 2) здобувач обирає тему самостійно із рекомендованого кафедрою переліку, що відповідає його науковим інтересам.

Здобувач також має право запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з переконливою аргументацією щодо її актуальності та перспектив впровадження результатів. При цьому перевага надається темам, які безпосередньо пов'язані з місцем професійної діяльності здобувача. Допускається виконання кваліфікаційної роботи магістра на тему, яка пов'язана з темою дипломної роботи, доповнює та/або розвиває її. При цьому обсяг запозиченого матеріалу дипломної роботи не повинен перевищувати третини змісту кваліфікаційної роботи магістра. Пряме використання тексту дипломної роботи заборонено.

При формулюванні теми кваліфікаційної роботи магістра не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...», «Характеристика...», «Огляд...» та ін., у яких не відображено в достатній мірі суть проблеми.

Також при виборі теми потрібно враховувати, що не допускається виконання кваліфікаційної роботи магістра за однією і тією ж темою протягом останніх трьох років або двома чи більше здобувачами протягом одного року, в тому числі за різними формами навчання. Тому слід проконсультуватися на кафедрі педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту з приводу тем кваліфікаційних робіт магістрів, які були обрані раніше іншими здобувачами.

У разі неподання здобувачем у визначений строк заяви щодо вибору теми кваліфікаційної роботи рішенням кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту за ним закріплюється тема із рекомендованого переліку, а також призначається науковий керівник.

Теми кваліфікаційних робіт магістрів затверджуються протягом першого семестру першого року навчання для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти на засіданні Вченої ради факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв. За необхідності, але не пізніше ніж за один місяць до захисту, тема кваліфікаційної роботи може уточнюватися або змінюватися, про що ухвалюється відповідне рішення кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту [16, с. 9].

1.3. Контроль за виконанням кваліфікаційної роботи

Безпосередній контроль за виконанням кваліфікаційної роботи магістра відповідно до індивідуального плану здійснює науковий керівник.

Основні обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

- надавати здобувачеві допомогу у виборі й обґрунтуванні теми, складанні плану та визначенні етапів виконання роботи, доборі джерел та обранні методів дослідження, написанні, оформленні роботи, підготовці її до публічного захисту тощо;
- надавати допомогу у складанні індивідуального плану роботи та контролювати його виконання;
- проводити систематичні консультації для окремих здобувачів та семінари для групи здобувачів, що виконують кваліфікаційні роботи на споріднені за змістом чи характером теми;
- протягом усього періоду виконання кваліфікаційної роботи на основі аналізу підготовлених здобувачем матеріалів контролювати цей процес та періодично інформувати колектив кафедри про стан підготовки роботи;
- надавати допомогу здобувачеві в підготовці наукових публікацій за результатами дослідження і сприяти їх опублікуванню у фахових виданнях, матеріалах наукових конференцій, симпозіумів, круглих столів та ін.;
- створювати атмосферу академічної доброчесності при організації наукової роботи зі здобувачем;
- надати об'єктивний письмовий відгук про кваліфікаційну роботу здобувача (з висновком щодо можливості її захисту) не пізніше як за два тижні до захисту на засіданні Екзаменаційної комісії [16, с. 10-12].

Науковий керівник має право:

- ознайомитися з рецензіями на кваліфікаційну роботу здобувача до її захисту;
- брати участь у відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, на якому відбувається захист кваліфікаційної роботи, підготовкою якої він керував.

Основні обов'язки здобувача:

- чітко дотримуватися графіка виконання кваліфікаційної роботи, а у випадках його порушення давати аргументовані пояснення науковому керівникові або завідувачу кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту;
- подавати відповідно до графіка науковому керівникові текст кваліфікаційної роботи (частинами та в завершеному вигляді);
- оформити кваліфікаційну роботу відповідно до Національних стандартів і технічних вимог;
- дотримуватися вимог нормативних документів щодо академічної доброчесності, персонально відповідати за наявність академічного плагіату в кваліфікаційній роботі;

- аргументовано й тактовно реагувати на зауваження наукового керівника та рецензента, давати обґрунтовані відповіді на запитання членів Екзаменаційної комісії та присутніх на публічному захисті кваліфікаційної роботи.

Здобувач має право:

- пропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з обґрунтуванням її актуальності;
- обирати наукового керівника;
- порушувати питання перед кафедрою про заміну наукового керівника, якщо для цього є вагомі підстави;
- мати повний доступ до всіх інформаційних баз даних та ресурсів Університету, наукової бібліотеки, кафедри;
- користуватися допомогою наукового керівника в підготовці кваліфікаційної роботи відповідно до п.5.2 Положення;
- ознайомитися з рецензіями на свою кваліфікаційну роботу до її захисту [16, с. 10-12].

Інформація наукових керівників про хід виконання здобувачами кваліфікаційних робіт заслуховується на засіданні кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту не рідше одного разу на семестр.

На засіданні кафедри науково-педагогічні працівники мають право на підставі попереднього заслуховування та обговорення результатів дослідження (попереднього захисту), або письмової заяви наукового керівника про невиконання здобувачем індивідуального плану не допустити кваліфікаційну роботу до захисту.

1.4. Поняття про академічну доброчесність

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [3].

Згідно з Положенням Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (далі – Університет) «Про академічну доброчесність» (далі – Положення) дотримання академічної доброчесності є одним з основних принципів діяльності Університету та складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньо-наукового процесу. Положення зобов'язує здобувачів під час виконання кваліфікаційної роботи магістра дотримуватися академічної доброчесності [15].

Порушенням академічної доброчесності вважається: «академічний плагіат», «самоплагіат», «фабрикація» та «фальсифікація».

У відповідності до ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту» розрізняють академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [4].

Академічним плагіатом вважається:

- відтворення в тексті кваліфікаційної роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті кваліфікаційної роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті кваліфікаційної роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без посилання на безпосереднє джерело.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів. Самоплагіатом вважається:

- дуплікація публікацій – публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях без відповідного посилання, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт, як тих, що раніше не публікувалися;
- дуплікація наукових результатів – публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних статтях, монографіях, інших наукових працях як нових результатів, які публікуються вперше;
- повторне подання здобувачами вищої освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність із інших дисциплін, без дозволу викладача;
- агрегування чи доповнення даних – суміщення раніше опублікованих і нових даних без їх поділу з відповідними посиланнями на попередню публікацію;
- повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, які використовуються або свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень. Фабрикацією вважається:

- необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань (таке, що не базується на повторних чи додаткових дослідженнях, вимірюваннях або розрахунках, виправленні виявлених помилок тощо);
- наведення у письмових роботах, наукових роботах свідомо змінених літературних відомостей та даних, отриманих із інших джерел, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування;
- наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів дослідження та розробки.

За порушення принципів та правил академічної доброчесності щодо осіб, які навчаються, можуть бути застосовані такі засоби академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення пільг з оплати за навчання [15].

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в кваліфікаційних роботах

Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті кваліфікаційної роботи без змін, або із незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Виняток становлять лише стандартні текстові кліше, які не мають авторства та/чи є загальноновживаними.

Перефразування та переказ передбачає викладення тих чи інших наукових позицій, але з використанням власної лексики. Перефразування також вимагає вказівки на авторство ідей, визначень, позицій. Для здійснення перефразування доцільно змінювати структуру речення, використовувати синоніми, виокремлювати основні ідеї, вдаватися до переліку позицій, тощо.

Якщо в кваліфікаційній роботі перефразування чи довільний переказ тексту іншого автора (інших авторів) за обсягом перевищує один абзац, поси-

лання на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці виконаної роботи.

Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті кваліфікаційної роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, то в тексті має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування.

На підставі вимог діючого законодавства України (законів України «Про авторське право і суміжні права» [26], «Про освіту» [4], «Про наукову і науково-технічну діяльність» [27], «Про науково-технічну інформацію» [28], «Про вищу освіту» [5]) всі наукові та кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти проходять обов'язкову перевірку на плагіат. Для цього в Університеті розроблена відповідна процедура та працює спеціальна комп'ютерна програма StrikePlagiarism.com, за якими всі виконані кваліфікаційні дослідження магістрів за місяць до захисту перевіряються на унікальність [20]:

1) кваліфікаційна робота подається здобувачем на кафедру педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту для перевірки на плагіат у форматах *.doc, *.docx, *.rtf не пізніше, ніж за тиждень до попереднього захисту і надання допуску до захисту на засіданні кафедри;

2) при поданні на кафедру кваліфікаційної магістерської роботи здобувач заповнює заяву за прийнятою формою (Додаток 13), в якій засвідчує ознайомлення з нормативною базою перевірки поданої ним роботи на плагіат, відсутність запозичень з друкованих та електронних джерел, що не підкріплені відповідними посиланнями, і інформованість про можливі санкції у разі виявлення плагіату;

3) підписана за формою заява залишається на кафедрі;

4) призначена на кафедрі відповідальна за перевірку кваліфікаційної роботи особа протягом трьох днів після написання заяви здобувача здійснює перевірку електронного варіанту роботи на плагіат за допомогою спеціальної комп'ютерної програми. Результати перевірки заносяться в протокол;

5) за результатом перевірки на засіданні кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту ухвалюється рішення про допуск кваліфікаційної роботи до попереднього захисту або про її доопрацювання у визначений термін та повторну перевірку на унікальність (автентичність). Рішення повідомляється здобувачу в день його прийняття.

Здобувач несе відповідальність за надання електронної версії своєї кваліфікаційної роботи у терміни, встановлені чинним Положенням. Завідувач кафедри у випадку незгоди здобувача з ухваленим рішенням за результатами перевірки на унікальність призначає комісію з членів кафедри (завідувач кафедри і дві особи з числа провідних науково-педагогічних працівників кафедри). Остаточне рішення щодо результатів визначення ступеня унікальності кваліфікаційної роботи магістра ухвалюється на засіданні кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту з урахуванням висновків комісії.

Здобувачеві повинна бути надана можливість довести самостійність виконання ним кваліфікаційної роботи. Здобувач допускається до захисту кваліфікаційної роботи при наявності в ній не більше 20-40 % запозиченого тексту. Встановлена норма може бути обґрунтовано змінена рішенням кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту з урахуванням особливостей підготовки конкретної кваліфікаційної роботи магістра.

1.5. Бібліографічний пошук літературних джерел

Пошук літературних джерел для роботи над кваліфікаційним дослідженням слід розпочинати одразу після затвердження теми.

Бібліографічний перелік літературних джерел – це результат такої роботи, що презентується у систематизованому списку бібліографії за темою кваліфікаційної роботи, який згодом має доповнюватися й уточнюватися. Пошук та аналіз інформації про стан розробки проблеми передбачає бібліографічний збір, історіографічне опрацювання та дослідження вихідних джерел – документів і матеріалів. Із метою створення бібліографічного переліку літературних джерел здобувач повинен звернутися до предметно-тематичних каталогів і бібліографічних довідників у бібліотеках, а також використовувати систему Internet-ресурсів.

До послуг здобувачів вищої освіти функціонують фонди бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя [29], Центральної наукової бібліотеки НАН України (м. Київ) [22], Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [23] та ін. Потрібно мати на увазі, що більшість бібліотек допускають до користування своїми фондами осіб за умови подання відповідного клопотання з місця навчання або за умов онлайн-реєстрації.

У процесі складання бібліографічного переліку літературних джерел та опрацюванні фактичного матеріалу рекомендовано дотримуватися загальних правил:

1) збір теоретичної інформації ведеться ретроспективно (від сучасних джерел до більш давніх); у першу чергу здійснюється підбір літератури останніх років видання.

2) пошук найновіших напрямків сучасних досліджень слід розпочинати з періодичних видань та Інтернет-ресурсів; для полегшення вибору статей з журналів доцільно ознайомитися зі змістом статей, що були опубліковані за рік, в останньому або першому номері журналу; вибірку у періодиці слід здійснювати за останніх 5-10 років;

3) аналіз літератури з обраної теми радимо починати з опрацювання відповідних підручників, посібників, енциклопедій, довідників, також, корисним буде перегляд власних конспектів лекцій та практичних занять; слід ознайомитися з монографічними роботами, статтями з періодичних видань, науковими повідомленнями тощо. Огляд літератури необхідно розпочинати з дослідження головних питань кваліфікаційної роботи, поступово переходити до супровідних матеріалів; перевагу слід надавати першоджерелам; зосереджуватися необхідно на думці авторів, які є авторитетними у сфері початкової освіти;

4) при проведенні огляду та аналізу наукової літератури доцільно також звернутися до досліджень із суміжних галузей означеної проблеми – філософії, психології, соціології, менеджменту;

5) під час роботи з літературою, доцільно робити нотатки. Нотатки – це короткі записи текстових фрагментів з книг, статей, статистичних і фактичних відомостей. Нотатки можуть бути дослівними, тобто цитатами, а можуть мати вигляд вільного переказу ідей і думок, відображених у літературному матеріалі. Особливо високо цінується використана в роботі найбільш актуальна та сучасна інформація. При роботі з нотатками, обов'язково слід точно переписати бібліографічні дані опрацьовуваного джерела, щоб при посилянні на джерело інформації в тексті не витрачати час на пошуки таких даних. Також, слід враховувати, що не вся інформація увійде до тексту роботи як запозичений матеріал (зрештою, велика кількість цитат представляє слабку авторську позицію), деяка опосередковано буде спонукати до формування власних наукових ідей;

6) для оперативного пошуку інформації, пов'язаної з темою дослідження, необхідно дотримуватися впорядкування списку використаних джерел; одержану інформацію слід систематизувати за головними розділами кваліфікаційної роботи (електронні файли за тематикою; тематичні папки з друкowanими матеріалами на паперових носіях тощо);

7) при здійсненні виписок із наукових і літературних джерел слід подбати про коректність посилань у процесі написання роботи (автор, назва статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінка), що згодом спростить формування кінцевого списку використаних джерел та гарантує відсутність плагіату;

8) кінцевим етапом аналізу наукової літератури з обраної теми є констатація стану вивченості та розробленості відповідної проблеми, аналітична оцінка перспектив дослідження.

Також, особливу увагу слід приділити актуальним, проблемним і дискусійним питанням, спірним думкам науковців. Разом з цим, варто звертати увагу на те, що окремі нормативні акти можуть бути повністю або в певній частині змінені, або, взагалі втратили чинність. Тому робити посилання на них можна лише в тому випадку, коли тема досліджується в історичному чи порівняльному аспекті. В інших випадках слід посилатися на чинні нормативно-правові акти.

Алгоритм вивчення літературного джерела:

- фіксування бібліографічних даних про джерело, яке опрацьовується;
- загальне ознайомлення з твором в цілому та перегляд усього змісту;
- вибіркове опрацювання обраної частини твору;
- виписування фактів, що становлять інтерес із посиланнями на сторінки літературного джерела, що вивчається;
- критична оцінка записаного, його редагування та використання в кваліфікаційній роботі.

Робота над науковими джерелами сприяє набуттю навичок самостійної творчості здобувачів. Після ознайомлення з літературою за темою дослідження здобувач вже має сформовану думку про його напрям і може пропонувати науковому керівникові проєкт плану кваліфікаційної роботи.

Загальними вимогами до складання плану кваліфікаційної роботи є наявність кількох розділів, складна структура, побудова дослідження від загального до часткового і, головне, дотримання меж дослідження, визначених темою роботи (Додаток 6). Частими помилками при складанні плану є те, що

здобувачі формують план, у якому тільки один розділ охоплює тему роботи, а інші виходять за її межі. Також слід пам'ятати, що назви окремих розділів та підрозділів – це лише частини загальної теми, тому вони повинні бути більш вузькими і не дублювати назву кваліфікаційної роботи. Із метою оптимізації роботи варто скласти розгорнутий план дослідження з посторінковою розбивкою майбутнього тексту. Після остаточного обговорення структури кваліфікаційної роботи науковий керівник погоджує план роботи, а здобувач розпочинає працювати над текстом.

Також для пошуку інформації з нормативно-правових питань освіти рекомендується використовувати офіційні сайти: Верховна Рада України [24]; Кабінет Міністрів України [21]; Національна наукова бібліотека України ім. В. І. Вернадського [23]; Національна академія педагогічних наук України [22] і т.д.

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Зміст та структура кваліфікаційної роботи

У кваліфікаційній роботі розкривається сутність й актуальність проблеми, що розглядається, вказується ступінь її наукової дослідженості, обґрунтовуються елементи наукової новизни та практична значимість. Проблема розглядається всебічно на основі аналізу літератури, наукових джерел, вивчених фактів і явищ, даних експерименту та ін.

Кваліфікаційна робота магістра повинна:

- показати рівень спеціальної підготовки здобувача вищої освіти, що має відповідати кваліфікаційним вимогам освітньо-професійної програми 013 Початкова освіта та здатність і вміння здобувачем застосовувати отримані знання з фахових дисциплін для вирішення практичних завдань на основі використання емпіричних і теоретичних методів дослідження;
- базуватися на застосуванні прогресивних методів досліджень;
- містити обґрунтування актуальності теми, її теоретичної та практичної цінності;
- засвідчувати самостійність і системність підходу здобувача під час виконання дослідження з конкретної проблеми.

Структура кваліфікаційної роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних частин змістового і довідково-супровідного характеру. Вона відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження та свідчить про рівень його загальної методологічної підготовки.

Традиційно **структура кваліфікаційної роботи магістра** складається з таких послідовно розміщених елементів:

Титульна сторінка (визначеного зразка) (Додаток 5);

АНОТАЦІЯ та **Ключові слова** (українською і англійською мовами) (Додаток 7);

ЗМІСТ (Додаток 6);

Перелік умовних позначень і скорочень (за необхідності);

ВСТУП;

ОСНОВНА ЧАСТИНА (2-3 окремих розділи, що складаються з підрозділів і завершуються висновками до розділів);

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ;

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ;

ДОДАТКИ (таблиці, діаграми, ілюстрації, документи, методичні розробки, моделі тощо).

За титульною сторінкою розміщуються послідовно:

АНОТАЦІЯ – повинна містити основний зміст та результати дослідження, а також **Ключові слова** – слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі, що наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7. Анотація має бути подана українською та англійською мовами (Додаток 7). Загальний обсяг – до 1 сторінки (кожною мовою).

Всі структурні елементи (**ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛИ** з підрозділами та короткими висновками до кожного розділу, **ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**) починаються з нової сторінки, а кожен із підрозділів – після закінчення попереднього.

Перелік умовних позначень і скорочень, за необхідності, подається у вигляді окремого списку. Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться.

ЗМІСТ кваліфікаційної роботи передає структуру дослідження. Він містить назви всіх структурних елементів (перелік умовних позначень, вступ, розділи і підрозділи, висновки, додатки, список використаних джерел та ін.), заголовки та підзаголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок. Заголовки у змісті повинні точно повторювати заголовки у тексті, і скорочення їх не допускаються (Додаток 6).

2.2. Вступ

ВСТУП розкриває сутність і стан розроблення наукової проблеми, до якої звертається здобувач. У ньому формулюються мета та завдання, визначаються методи та етапи дослідження, аналізується джерельна база, виокремлюються різні погляди, характеризуються тенденції в розробленні проблеми, її теоретико-методологічні аспекти; описується логіка експерименту (за необхідності) обґрунтовується необхідність подальших розвідок та ін. Обсяг – 4-6 сторінок.

ВСТУП повинен мати таку структуру:

- актуальність дослідження (з інформацією про вивченість теми в спеціальній науковій літературі);
- об'єкт дослідження
- предмет дослідження;
- мета дослідження
- завдання дослідження;

- гіпотеза;
- методи дослідження;
- експериментальна база дослідження;
- наукова новизна отриманих результатів (особистий внесок здобувача);
- практичне значення отриманих результатів;
- апробація результатів роботи;
- публікації (Додаток 11).

Актуальність теми – обов'язкова вимога до будь-якої кваліфікаційної роботи. Обґрунтування актуальності теми повинно бути небагатослівним: достатньо в межах однієї сторінки викласти теоретичне і практичне значення розробки теми дослідження. Для того, щоб проаналізувати стан дослідження з обраної теми, автором роботи складається короткий огляд джерельної бази дослідження, завдяки якому робиться висновок, що обрана тема потребує подальшого розроблення.

Об'єкт дослідження – це явище, подія, процес, певні суспільні відносини тощо, які зумовлюють проблему і обрані автором для вивчення.

Предмет дослідження – це властивість, аспект об'єкта, умови, функції, які є визначальними для даного дослідження та підлягають глибокому спеціальному вивченню. Предмет міститься у межах об'єкта, визначає тему дослідження та відображається у самій назві роботи.

Мета дослідження – це кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване наукове дослідження. Мета пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, має адекватно відображатися у темі роботи та містити у загальному вигляді очікувані результати та наукові завдання.

Для досягнення поставленої мети дослідження здобувач визначає відповідні **завдання дослідження** – деталізований перелік дій, які повинні бути проведені в ході наукового пошуку: «проаналізувати», «виявити», «розкрити», «визначити», «охарактеризувати», «встановити», «удосконалити», «сформулювати», «розвинути», «обґрунтувати», «розробити», ... тощо. Завдання потрібно формулювати точно й конкретно, оскільки їх вирішення визначатиме зміст розділів кваліфікаційної роботи. Як правило, рекомендується формулювати не більше 5-ти завдань дослідження.

Гіпотеза (недоведена теза, припущення, можлива відповідь на запитання) – це науково обґрунтоване припущення, що висувається для пояснення існування окремих явищ, процесів, зв'язків між ними, закономірностей та їх механізмів,

яке після перевірки може виявитися дійсним або хибним. Гіпотеза має бути ймовірною відповіддю на питання, що виникають у ході дослідження, це одне з можливих рішень проблеми.

Методи дослідження – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності, що використовуються як інструмент, завдяки якому досягається визначена мета роботи. Під час написання кваліфікаційної роботи здобувач повинен обирати та використовувати ті методи (теоретичні, емпіричні), за допомогою яких можлива реалізація поставлених у дослідженні завдань. Теоретичні методи: аналіз, синтез, контент-аналіз, індукція, дедукція, порівняння, зіставлення, моделювання, узагальнення та інші. Емпіричні методи дослідження: анкетування, інтерв'ювання, спостереження, експеримент та інші. Перераховувати їх потрібно коротко та конкретно, визначати, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Експериментальна база дослідження. Приклад: Заклад загальної середньої освіти I-III ст. № 125 м. Києва.

Практичне значення отриманих результатів. Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

Особистий внесок автора щодо розв'язання досліджуваної проблеми. У разі використання в кваліфікаційній роботі ідей чи розробок, що належать співавторам, разом з якими були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, здобувач повинен відзначити цей факт у кваліфікаційній роботі з обов'язковою вказівкою конкретного особистого внеску.

Апробація результатів роботи. Зазначається на яких наукових заходах (наукові конференції, симпозіуми, конгреси, конкурси) доповідалися результати дослідження тощо.

Публікації. Наявність публікацій, що є підтвердженням апробації результатів наукового дослідження, є обов'язковою умовою допуску до захисту кваліфікаційної роботи. Зазначається кількість та назви статей у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалів і тез конференцій, у яких опубліковані результати кваліфікаційної роботи. За матеріалами кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» – мінімум 2 публікації.

2.3. Основна частина

Основна частина повинна відповідати таким вимогам:

- в основній частині, поділеній на окремі **РОЗДІЛИ (РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, РОЗДІЛ 3)**, розкривається зміст теми дослідження; у кожному розділі повинна

бути наявна завершеність змісту, головна ідея, а також тези, підтверджені покликаннями на джерела, твердження різних авторів, результати анкетувань, експериментів, аналітичних даних, практичного досвіду тощо;

- положення й твердження автора мають бути пов'язані між собою логічно, лаконічно та аргументовано, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї та відповідати вимогам, які висуваються до кваліфікаційних робіт;

- кожний розділ роботи починається з нової сторінки і завершується висновками зі стислим викладенням, представлених у розділі наукових і практичних результатів, а після завершення дослідження сформульовані загальні висновки щодо всієї роботи в цілому;

- на положення поточного розділу спирається подальше дослідження питань, винесених у наступні розділи.

- основна частина кваліфікаційної роботи може складатися, як правило, з 2-4 розділів. Кожен розділ може містити 2-3 підрозділи (параграфи).

Зміст розділів повинен підпорядковуватися одній провідній ідеї та відповідати темі кваліфікаційної роботи. Назви розділів не повинні збігатися з назвою всієї роботи. Доказову базу або більш детальну інформацію дослідження можна розмістити у «Додатках».

Основна частина кваліфікаційної роботи обов'язково повинна бути представлена теоретико-методологічним та дослідно-експериментальним матеріалом наукового дослідження.

РОЗДІЛ 1 представляє систематизований аналіз та узагальнення головних теоретичних та методологічних підходів до розв'язання окресленої проблеми. Для цього необхідно:

- здійснити аналітичний огляд (критичний аналіз) досліджуваної проблеми у науковій літературі (проаналізувати різні теорії, погляди, теоретичні концепції, на яких будується дослідження; виокремити низку вчених/наукові школи, які займалися дослідженням у цьому напрямі; здійснити порівняльний аналіз праць вітчизняних і зарубіжних провідних фахівців з теми дослідження; виявити зарубіжний досвід вирішення проблеми; представити праці із суміжних галузей наукового знання; навести приклади дискусійних і невирішених проблем, обґрунтувати своє ставлення до них);

- проаналізувати законодавче та нормативно-правове забезпечення відповідної сфери освітньої/педагогічної діяльності;

- уточнити зміст головних категорій і понять дослідження;

- представити класифікаційні ознаки предмета дослідження;

- сформулювати концептуальні підходи;
- встановити роль головних чинників впливу на досліджуване явище;
- виявити перспективні напрямки подальших досліджень.

РОЗДІЛ 1 завершується представленням **висновків до розділу 1**, в яких здобувач підсумовує сутність, значення, кваліфікаційні характеристики, сучасні тенденції предмету дослідження; методологічні підходи. Рекомендований обсяг висновків до розділу 1 – не більше однієї сторінки.

РОЗДІЛ 2 (дослідно-експериментальний) презентує хід проведення та результати дослідницького етапу, який чітко розподіляється на три стадії: констатувальний, формувальний та контрольний експеримент, кожен із яких має свої конкретні цілі:

- констатувальний експеримент спрямований на встановлення фактичного стану та рівня тих чи тих психолого-педагогічних особливостей контингенту на момент проведення дослідження, наприклад, здійснення діагностики наявного стану розвитку критичного мислення у молодших школярів.

- формувальний експеримент спрямований на вивчення психолого-педагогічного явища безпосередньо в процесі спеціально організованого експериментального навчання та виховання, активного формування тих чи інших компетенцій.

- контрольний експеримент проводиться після того, як отримані результати формувального експерименту з групою молодших школярів такого ж віку, які знаходяться в подібних умовах навчання та виховання, але з ними не проводили формувальний експеримент (застосовується та сама методика, що і при констатувальному експерименті). Його мета полягає в порівнянні отриманих результатів з результатами формувального експерименту.

Представлення констатувального експерименту передбачає:

- структурування предмету дослідження з визначенням взаємозв'язків між структурними складовими;

- визначення можливих напрямків/шляхів удосконалення предмету дослідження;

- представлення детального опису досліджуваної групи (проте, відповідно до принципу конфіденційності, неприпустимо називати прізвища досліджуваних осіб та подавати будь-яку іншу інформацію, яка сприяє ідентифікації);

- представлення детального опису методів/методик діагностики досліджуваного явища (процесу) з аргументацією вибору;

- характеристику предмету дослідження за допомогою системи кількісних та якісних показників;

- аналіз критеріїв, показників і компонентів визначення рівня сформованості предмету дослідження;
- встановлення особливостей впливу на явище (процес) супровідних аспектів.

Подання результатів констатувального експерименту як фактичної інформації рекомендовано у вигляді таблиць, схем, діаграм, графіків.

У подальшому, **РОЗДІЛ 2** кваліфікаційної роботи повинен висвітлювати інформацію щодо проведення формувального та контрольного етапів експерименту. Це вносить корективи в його структуру та логіку викладу матеріалів кваліфікаційної роботи. Відповідно, методика проведення експерименту, опрацювання отриманих результатів, узагальнення щодо гіпотези та формування відповідних рекомендацій вимагає опрацювання додаткової навчально-методичної літератури з методології педагогічного дослідження та консультацій наукового керівника.

Формувальний експеримент включає активну зміну структури та функцій об'єкта дослідження у відповідності до висунутої гіпотези, а також формування нових зв'язків і відносин між елементами системи/процесу, що вивчається. У відповідності з висунутою гіпотезою, навмисно створюються певні умови, які мають сприяти формуванню нових властивостей і якостей об'єкта.

Формувальний експеримент, як правило, спрямований на вивчення педагогічних явищ у динаміці й організовується для визначення умов, методів, форм, змісту освітніх феноменів.

Формувальний експеримент пов'язаний із впровадженням в освітній процес запланованих новацій. Їх зміст залежить від мети експерименту, предмета дослідження, характеру процесів, що вивчаються, ступенем готовності бази експерименту до їх сприйняття.

Сутність формувального експерименту полягає в тому, що дослідник впроваджує в експериментальній групі заздалегідь розроблені заходи, які, на його думку, мають покращити стан вирішення проблеми, або сформувати нові якості, знання, уміння, навички тощо. Після завершення запланованих заходів, використовують методики, розроблені на етапі констатувального експерименту, вимірюють рівень сформованості тих якостей, знань, умінь та навичок, рівень яких було визначено на етапі констатувального експерименту. Отримані після проведення формувального експерименту результати порівнюються з аналогічно отриманими у процесі проведення констатувального експерименту. На підставі цього порівняння робиться висновок щодо ефективності запропонованих заходів,

методів, педагогічних умов, використаних методик і впроваджених новацій в освітній процес. Цей етап в роботі представляється як контрольний експеримент.

Рекомендовано матеріали, що не дуже важливі для представлення результатів дослідження в основному змісті кваліфікаційної роботи, виносити у «Додатки» (таблиці, схеми і т. п.).

РОЗДІЛ 2 також завершується оформленням **висновків до розділу 2**, в яких здобувач представляє аналіз результатів проведеного експерименту. Рекомендований обсяг – не більше однієї сторінки.

РОЗДІЛ 3 представляє розробку пропозицій, моделі, методичних рекомендацій щодо вирішення проблеми, які є результатом виконання попередніх етапів проведення дослідження. Представлені в **РОЗДІЛІ 3** матеріали, мають складати конкретний зміст і охоплювати, як теоретичні аспекти (принципи, підходи, напрямки), так і практичні рекомендації (інструменти, заходи, методи, процедури, алгоритми тощо).

Здобувач повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів) та порівняти отримані результати з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних дослідників, обґрунтувати необхідність додаткових досліджень.

Завершувати **РОЗДІЛ 3** рекомендується обґрунтуванням переваг запропонованих в результаті дослідження ідей або дій та оформленням **висновків до розділу 3**. Аналогічні вимоги висуваються до змісту та оформлення, у ролі заключного, **РОЗДІЛУ 4** (за наявності його в кваліфікаційній роботі).

2.4. Загальні висновки

Загальні висновки не повинні дублювати висновки попередніх розділів, вони мають бути більш всеохоплюючими, цілісними, узагальнювати результати досліджуваної теми, відображати те нове, суттєве, що саме виноситься на обговорення і оцінку у процесі публічного захисту кваліфікаційної роботи.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ – це логічне завершення кваліфікаційної роботи. Головна їх мета – узагальнити підсумки проведеного дослідження. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони максимально відповідали поставленим завданням дослідження (Додаток 12).

У загальних висновках необхідно відображати не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й можливі недоліки та проблеми,

а також сформулювати конкретні рекомендації та пропозиції щодо їх усунення. У висновках слід наголошувати на якісні та кількісні показники здобутих результатів, обґрунтовувати достовірність результатів дослідження, викладати рекомендації щодо вирішення порушених проблеми, удосконалення підходів до їх подальшого вивчення. У стислій формі, з логічною послідовністю викладаються зроблені автором узагальнення і висновки, які в подальшому складають основу доповіді здобувача під час захисту кваліфікаційної роботи перед Екзаменаційною комісією. Обсяг загальних висновків, як правило, становить 2-4 сторінки.

2.5. Список використаних джерел

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел, розміщується після загальних висновків і формується в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ – це бібліографічний опис інформаційних джерел, які використано в процесі наукового дослідження (Додаток 8). Бібліографічний опис списку використаних джерел кваліфікаційної роботи нумерують й укладають за абеткою – спершу кирилицею, а по тому – латиною й оформлюють згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [2].

Список використаних джерел кваліфікаційної роботи має містити не менше 50-70 джерел.

Звертаємо увагу на те, що 01 грудня 2022 року Верховна Рада прийняла за основу проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності (реєстр. №7633), поданий народним депутатом України Совсун І.Р. та іншими народними депутатами України. Зокрема, законопроектом вводяться обмеження на використання посилань в освітніх програмах та наукових дослідженнях на джерела інформації, створені на території, державною мовою, громадянами та юридичними особами держави-агресора [25].

2.6. Додатки

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи, після **СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

ДОДАТКИ – це допоміжний матеріал, який сприяє висвітленню теми дослідження. Як правило, це різноманітні таблиці, діаграми, схеми, рисунки, тощо. Їх слід розміщувати в порядку згадування в тексті роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки та має свій заголовок. Якщо в роботі більше від одного додатка, їх нумерують послідовно великими літерами.

У відповідності до вимог, додатки називають наступним чином: Додаток А, Додаток Б і т. д. за абеткою, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї, при цьому напис «Додаток ...» пишеться з першої великої літери, інші літери – маленькі. Цифрові, інформативні матеріали, які не використовуються в роботі при аналізі, а тільки підтверджують певні положення, бажано подавати в **ДОДАТКАХ**, які розміщуються в кінці роботи, після списку використаних джерел. Обсяг додатків у загальному обсязі кваліфікаційної роботи не враховується.

2.7. Обсяг кваліфікаційної роботи

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи залежить від теми, а також специфіки галузі знань, освітньої програми та характеру дослідження (теоретичне чи прикладне). Основна частина повинна містити два-три розділи, кожний із яких не менше двох підрозділів. Зміст розділів має точно відповідати темі роботи, її меті та завданням. Орієнтовний обсяг основної частини 50-80 сторінок [16, с. 8].

В окремих випадках Вчена рада факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв може приймати інші вимоги щодо обсягу кваліфікаційних робіт магістрів з урахуванням специфіки й характеру освітньої програми, конкретної теми та завдань дослідження.

До обсягу основного тексту не зараховуються сторінки зі списком використаних джерел, переліком умовних позначень і додатками, а також сторінки основного змісту без тексту, на яких розміщені лише таблиці, схеми, рисунки (ці сторінки входять до загального обсягу тексту кваліфікаційної роботи). Загальний обсяг тексту кваліфікаційної роботи не регламентується. Сторінки всіх складових кваліфікаційної роботи підлягають наскрізній нумерації [16, с. 8].

РОЗДІЛ 3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра виконується державною мовою.

Кваліфікаційна робота відкривається титульною сторінкою, де зазначаються: повна назва Університету, факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв та кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту; тема кваліфікаційної роботи; освітня програма; освітній рівень; прізвище, ім'я та по-батькові здобувача; прізвище, ім'я та по-батькові наукового керівника й рецензентів, їх наукові ступені та вчені звання; резолюція щодо допуску до захисту (Додаток 5).

Текст кваліфікаційної роботи починається з анотації та змісту, який відображає її структуру (розділи, підрозділи тощо) із зазначенням сторінок їх розміщення.

Кожна структурна частина кваліфікаційної роботи починається з нової сторінки та озаглавлюється великими літерами, без крапки в кінці, наприклад: **АНОТАЦІЯ, ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**. Розділ та його назва відцентровуються відповідно до тексту роботи, великими напівжирними літерами. Назви підрозділів подаються з абзацу з великої літери, напівжирним шрифтом, відповідно до тексту. Якщо обсяг додатків надто великий, вони можуть бути оформлені у друкованому вигляді в окремій папці з назвою «Додатки до кваліфікаційної роботи».

Текст кваліфікаційної роботи друкується з одного боку сторінки аркуша формату А4, шрифт Times New Roman, розмір кегля 14, міжрядковий інтервал 1,5 рядка, спеціальний відступ 1,25 см. Поля на сторінках розміщуються так: ліворуч – 30 мм, праворуч – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм; масштаб – 100%. На одній сторінці суцільного тексту має бути 28-29 друкованих рядків, а в рядку – 58-60 знаків із проміжками між словами включно.

Усі сторінки тексту нумеруються. Нумерація починається з титульної сторінки, але порядковий номер сторінки на ній не вказується; на всіх наступних він розташовується праворуч зверху. Текст роботи не прийнято перевантажувати маркерами, курсивом, іншими шрифтами.

Повна ідентичність друкованого тексту й електронного файлу обов'язкова.

Бібліографічне оформлення роботи повинно відповідати вимогам Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 [2].

Обов'язкова умова високої якості кваліфікаційної роботи – її науковість, чітка логіка викладу, правильність мовностилистичного оформлення. Текст повинен бути старанно вивірений автором після комп'ютерного набору перед друком принтером. Відповідальність за достовірність використаних у роботі числових, фактичних даних, цитат тощо несе автор.

Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам до змісту, оформлення, академічної доброчесності до захисту не допускається.

РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Підготовка наукової доповіді та презентації кваліфікаційної роботи

Процедура попереднього (кафедрального) та публічного захисту вимагає від здобувача уміння представляти дослідження через виголошення доповіді та презентації виступу. Тривалість доповіді не повинна перевищувати 10 хвилин. Рекомендовані структурні компоненти доповіді:

- 1) актуальність дослідження та аргументація щодо обрання даної теми;
- 2) об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження;
- 3) методи дослідження;
- 4) особистий внесок здобувача та практичне значення;
- 5) структура кваліфікаційної роботи;
- 6) апробація результатів дослідження;
- 7) зміст кожного розділу із характеристикою головних позицій;
- 8) висновки у кількості позицій представлених у тексті роботи.

Рекомендовано доповідь розпочинати словами: «Шановний пане голово, шановні члени Екзаменаційної комісії, шановні присутні! Вашій увазі пропонуються результати проведеного дослідження на тему «...»».

Після завершення доповіді: «Доповідь закінчена. Дякую за увагу!». Виголошена здобувачем доповідь повинна бути підсилена презентацією виступу. Її підготовка у програмах (Microsoft Power Point, PDF, Google Slides), або графічному редакторі Canva, або різноманітних сервісах (Piktochart, Prezi, Visme) повинна візуально висвітлювати усі основні положення доповіді. Рекомендована загальна кількість 15 слайдів.

Рекомендації до оформлення презентації:

1) Слайди презентації повинні мати однаковий дизайн, включаючи колірну схему, розмір та тип шрифту тощо. Презентація, у якій однотипні слайди відформатовані однаково, має акуратний вигляд і не відволікає від суті.

2) Шрифти. Для створення презентацій бажано використовувати шрифти, що не мають зарубок: Arial, Tahoma, Verdana, Helvetica, Fira Sans тощо, оскільки їх легше читати з екрану. Для створення презентацій використовують пари шрифтів (заголовки – основний текст), шрифти при цьому повинні добре поєднуватися. Розмір шрифту заголовка повинен бути не менше 32 pt,

основного тексту – не менше 24 pt. Переконайтеся, що розмір шрифтів на слайдах презентації незмінний, інакше остання може виглядати безладно.

3) Кольори. Визначте колірну схему презентації заздалегідь і дотримуйтесь її при створенні кожного слайду. На одному слайді рекомендують використовувати не більше трьох кольорів, а в презентації – до п'яти, як головні та додаткові кольори. Кольори можуть покращити сприйняття презентованого матеріалу, наприклад, виділяючи певні елементи певними кольорами, ви звертаєте увагу на пари, протилежності, послідовності. Використання додаткових кольорів у тексті дозволяє привернути увагу аудиторії до важливої інформації.

4) Використання ілюстративного матеріалу. Основні думки чи ідеї ваших слайдів можна проілюструвати зображеннями, рисунками, фотографіями, піктограмами. Використовуйте їх для унаочнення, якщо вони тісно пов'язані із ключовими питаннями вашої презентації. Обирайте матеріали із високою роздільною здатністю, а також упевніться, що ви не порушуєте права творців чи власників.

5) Піктограми. Слайди можуть стати більш промовистими, якщо для їх оформлення використовувати лаконічні піктограми. Піктограми із найрізноманітніших сфер життя можна знайти на сайтах: thenounproject.com, flaticon.com, freepik.com

6) Діаграми та схеми:

- Для порівняння величин слід використовувати горизонтальні гістограми.
- Вертикальні стовпчасті діаграми краще відображають кількісні зміни протягом тривалого періоду часу. Бажано використовувати максимум вісім барів.
- Лінійні графіки показують тенденції.
- Кругові діаграми відображають відсотки. Вони повинні включати максимум шість сегментів.

7) Загальні принципи створення слайдів:

Презентація повинна бути супроводом і не відволікати від промови. Якщо слайди важливіші за те, що говорить доповідач, то промова втрачатиме вплив.

Не варто зосереджувати більше чотирьох тез на слайді (маркованими списками чи розділення міжрядковим інтервалом).

Не варто розміщувати більше 40-а слів на слайді, їх складно читати.

При розміщенні об'єктів на слайді необхідно застосовувати правило третин. Це правило допомагає розташувати об'єкти на слайді таким чином, щоб око відразу виділяло найважливіше. Розділіть слайд лініями на третини (вздовж і поперек). Важливі частини композиції мають бути розташовані уздовж цих ліній, або на їх перетині.

Не варто заповнювати порожні місця непотрібними об'єктами, вони не допоможуть аудиторії зрозуміти, про що йде мова. Чим менше безладу на слайді, тим більший вплив матиме промова.

Рекомендована основна структура презентації:

- 1) титульний слайд (назва теми роботи, прізвище та ініціали здобувача і наукового керівника);
- 2) актуальність дослідження; об'єкт, предмет;
- 3) мета дослідження; завдання дослідження;
- 4) методи дослідження;
- 5) особистий внесок автора та практичне значення;
- 6) зміст кожного розділу із характеристикою головних позицій;
- 7) висновки у кількості позицій представлених у тексті роботи

4.2. Кафедральний (попередній) захист кваліфікаційної роботи

Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра відбувається на засіданні кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту не пізніше ніж за 5 тижнів до дати публічного захисту перед Екзаменаційною комісією. Метою проведення попереднього захисту є перевірка на відповідність рівня кваліфікаційної роботи встановленим вимогам та готовність здобувача презентувати доповідь і відповідати на запитання.

Процедура попереднього захисту схожа до публічного захисту кваліфікаційної роботи. Спочатку здобувач презентує доповідь з обов'язковим використанням ілюстративних матеріалів, по закінченні усі присутні (члени кафедральної комісії, НПП кафедри, здобувачі) мають право поставити запитання щодо змісту кваліфікаційної роботи. Резюмує виступ науковий керівник, який надає загальну оцінку якості та ступеня завершеності виконання роботи і оголошує про допуск (не допуск) кваліфікаційної роботи до захисту перед Екзаменаційною комісією.

Здобувач має право подати на попередній захист роботу в завершеному, але не брошурованому вигляді. Члени кафедральної комісії проводять оціню-

вання представленої роботи за зовнішніми ознаками щодо її оформлення відповідно встановленим вимогам. При виявленні несуттєвих недоліків здобувачу надається певний термін для їх усунення. У разі невідповідності роботи встановленим вимогам, кафедральна комісія робить висновок про недопущення її до захисту.

Після попереднього (кафедрального) захисту, за умови відсутності зауважень, кваліфікаційна робота зшивається і подається на кафедру у друкованому та електронному вигляді не пізніше, як за 1 місяць до публічного захисту.

4.3. Відгук наукового керівника та рецензування кваліфікаційної роботи

Після попереднього (кафедрального) захисту здобувач подає завершену кваліфікаційну роботу на кафедру педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту. Науковий керівник складає письмовий відгук на кваліфікаційну роботу магістра, який повинен завершуватися записом «Рекомендується до захисту», а в разі негативної оцінки – «До захисту не рекомендується».

У випадку негативного висновку наукового керівника питання виноситься на розгляд засідання кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту за участю здобувача та наукового керівника.

У разі позитивного відгуку наукового керівника, кваліфікаційна робота магістра передається на рецензування двом рецензентам. Рецензенти кваліфікаційних робіт, як правило, призначаються з числа науково-педагогічних працівників Університету, які мають наукові ступені, вчені звання. До рецензування можуть також залучатися науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти із науковими ступенями і вченими званнями, а також висококваліфіковані фахівці з галузі, що відповідає темі кваліфікаційної роботи. Для кваліфікаційної роботи магістра необхідні дві рецензії (зовнішня і внутрішня) (Додатки 9, 10) [16, с. 9].

Рецензенти особисто підписують рецензії, зазначивши свої ініціали, прізвище, посади, наукові ступені, вчене звання. Підпис зовнішнього рецензента засвідчують в установі, в якій він працює.

Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту. Рецензії на кваліфікаційну роботу магістра повинні надійти на кафедру не пізніше, ніж за десять днів до публічного захисту.

4.4. Підготовка здобувача до публічного захисту кваліфікаційної роботи

Отримавши відгук наукового керівника та рецензії, здобувач подає кваліфікаційну роботу на кафедру педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту у вигляді брошури.

Не пізніше як за два тижні до захисту, відповідно із затвердженим графіком засідань Екзаменаційної комісії, кафедра на підставі успішного передзахисту роботи із врахуванням результатів перевірки на плагіат надає рекомендацію щодо захисту кваліфікаційної роботи здобувача.

Не пізніше як за п'ять днів до захисту кваліфікаційна робота разом із рецензіями, відгуком наукового керівника передається в деканат для Екзаменаційної комісії.

Екзаменаційній комісії повинні надаватися також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну значущість роботи (опубліковані статті, тези наукових доповідей за темою дослідження; сертифікати участі в наукових конференціях, конкурсах і т. п.; довідки про впровадження результатів дослідження, тощо) [16, с. 13-14].

РОЗДІЛ 5. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі, які повністю виконали всі вимоги навчального плану.

Захист проводиться публічно, на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, де заслуховується виступ автора кваліфікаційної роботи, оголошуються відгук наукового керівника та рецензії на неї.

Для виступу перед Екзаменаційною комісією здобувачеві надається до 10 хвилин, що відповідає, озвученню приблизно трьох-чотирьох сторінок тексту. Усний виступ здобувача на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, як правило, містить:

- обґрунтування актуальності теми;
- визначення мети кваліфікаційної роботи, логіки реалізації конкретних завдань;
- розкриття сутності особистого внеску автора, практичної значущості отриманих результатів дослідження;
- виклад висновків, рекомендацій.

Під час виступу здобувач повинен продемонструвати рівень володіння матеріалом дослідження й аргументовано довести наукову та практичну цінність виконаної роботи, зокрема:

- виявити ґрунтовну обізнаність і належну ерудованість щодо обраної проблеми та предмета дослідження, в тому числі обізнаність у зарубіжних джерелах, в контексті спеціальності 013 Початкова освіта;
- показати інноваційний характер самостійно отриманих результатів;
- поєднати виступ із використанням мультимедійних засобів, демонструванням таблиць, схем, діаграм тощо.

Далі здобувач вищої освіти зобов'язаний по суті відповісти на запитання членів Екзаменаційної комісії та присутніх, дати аргументовані роз'яснення щодо критичних зауважень висловлених у рецензіях.

Рішення про оцінку кваліфікаційної роботи ухвалюється на закритому засіданні Екзаменаційної комісії. Оцінювання кваліфікаційної роботи здійснюється за національною шкалою та за 100-бальною шкалою Університету. При оцінюванні кваліфікаційної роботи Екзаменаційна комісія враховує такі основні компоненти:

1 – вагомість отриманих наукових результатів та якість оформлення кваліфікаційної роботи;

2 – презентацію та представлення результатів роботи під час офіційного захисту;

3 – оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи (Додаток 14).

№ з/п	Орієнтовні критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Вагомість отриманих наукових результатів: • точність та коректність формулювань наукових положень та висновків; • наукова новизна та практична значущість; • актуальність обраної теми наукового дослідження; • чіткість постановки мети та завдань кваліфікаційної роботи та повнота їх реалізації; • адекватність обраних методів наукового дослідження; • обсяг отриманих експериментальних даних та глибина їх інтерпретації; • дотримання наукового стилю викладу інформації.	до 60 балів
2.	Якість оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до встановлених вимог.	до 10 балів
3.	Захист кваліфікаційної роботи (якість доповіді та мультимедійної презентації, відповіді на запитання)	до 20 балів
4.	Оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи: • участь в наукових конференціях, конкурсах студентських наукових робіт; • наявність наукової публікації за результатами кваліфікаційної роботи (в друкованому чи електронному виданні); • впровадження результатів наукової роботи в практику, наявність актів впровадження	до 10 балів
	Максимальна оцінка	100 балів

Здобувачеві, який успішно захистив кваліфікаційну роботу, за рішенням Екзаменаційної комісії присвоюється ступінь магістра, видається диплом і додаток до нього.

Якщо за національною шкалою здобувач вищої освіти склав усі екзамени та диференційовані заліки лише з оцінками «відмінно» та «добре», з яких не менше 75% дисциплін навчального плану на «відмінно», і захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою «відмінно», йому видається диплом з відзнакою.

Кваліфікаційна робота (один примірник), рецензії, відгук наукового керівника, протокол аналізу звіту подібності науковим керівником із результатами перевірки (повний і короткий звіт подібності), додатки (ксерокопії матеріалів апробації, сертифікати і т.п.) зберігаються в установленому порядку.

Назва та оцінка кваліфікаційної роботи заносяться в індивідуальний навчальний план здобувача, навчальну картку здобувача, додаток до диплома випусника.

За пропозицією Екзаменаційної комісії кращі кваліфікаційні роботи відзначаються заохочувальними заходами, зокрема, наданням випускникам рекомендацій до вступу в аспірантуру тощо.

Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія ухвалює рішення щодо можливості повторного захисту тієї самої роботи з доопрацюванням, чи необхідності опрацювання нової теми, визначеної відповідною кафедрою.

Здобувач, який не захистив кваліфікаційної роботи, допускається до повторного її захисту протягом трьох років після закінчення курсу навчання в Університеті.

Здобувачам, які не захищали кваліфікаційної роботи з поважної причини (підтвердженої документально), наказом ректора може бути продовжено термін навчання до закінчення терміну роботи Екзаменаційної комісії з метою захисту кваліфікаційної роботи, але не більше, ніж на один рік.

Не пізніше двох тижнів після останнього засідання Екзаменаційної комісії відповідальні фахових кафедр мають завантажити електронні файли захищених кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти у репозитарій Університету і заповнити відповідні розширені анотації українською та англійською мовами.

Порядок захисту кваліфікаційних робіт, їх оприлюднення і зберігання (відповідно до вимог регламенту Національного репозиторію академічних текстів) регулюються окремим положенням [17, с.15-16].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2020. 272 с.
2. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація).
3. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 03.05.2024).
4. Закон України «Про освіту» [№ 2145-VIII від 05.09.2017](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 03.05.2024).
5. Закон України «Про вищу освіту» [№ 392-IX від 18.12.2019](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення: 03.05.2024).
6. Закон України «Про вищу освіту» [№ 848-VIII від 26.11.2015](#). Абзац перший частини п'ятої статті 5 із змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19/paran988> (дата звернення: 03.05.2024).
7. Методичні вказівки до написання кваліфікаційної роботи магістра: для здобувачів спеціальностей: «Освітні, педагогічні науки», «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта», другий (магістерський) рівень вищої освіти денної та заочної форм навчання. Укладач М.В. Швардак. Мукачево: МДУ, 2020. 51 с.
8. Методи порівняльно-педагогічних досліджень. URL: <https://studfile.net/preview/5643714/page:3/> (дата звернення: 09.05.2024).
9. Національна рамка кваліфікацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12> (дата звернення: 09.05.2024).

10. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник / Т. М. Брикова, О. Г. Терешкін. Електрон. дані. Х. : ХДУХТ, 2020. 103 с. додати URL: https://repo.btu.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/10813/1/navch_posib_nauk_doslidzhen_2020.pdf (дата звернення: 12.06.2024).
11. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М.П. Гребенюк, Г.З. Шевчук. Луцьк: ВППО, 2019. 60 с.
12. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с.
13. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень : навчально-методичний посібник. 2-ге вид. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 354 с.
14. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». URL: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/02/pryklady-oformlennja-bibliohrafichnoho-opysu-zhidno-dstu-8302.pdf> (дата звернення: 10.05.2024).
15. Положення Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя «Про академічну доброчесність» URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/norma_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf (дата звернення: 10.05.2024).
16. Положення про випускню кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. URL: [2022 Положення про кваліф. роб \(з змін 2023\).pdf \(ndu.edu.ua\)](https://ndu.edu.ua/storage/norma_baza/polozennia_pro_kvafif_rob_z_zmin_2023.pdf) (дата звернення: 10.05.2024).
17. Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя URL: [2023 Polozennia_pro_organizaciu_osvitnyho_protsesu \(зі змінами\).docx.pdf \(ndu.edu.ua\)](https://ndu.edu.ua/storage/norma_baza/polozennia_pro_organizaciu_osvitnyho_protsesu.pdf) (дата звернення: 10.06.2024).

18. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта від 08.04.2024 року № 480. URL: [013.Pochatkova.osvita-mahistr-480.vid 08.04.2024.pdf \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/013-pochatkova-osvita-480-vid-08-04-2024.pdf) (дата звернення: 10.06.2024).

19. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня спеціальності 013 «Початкова освіта», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 05.01.2021 р. № 28 URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> (дата звернення: 01.06.2024).

20. <http://strikeplagiarism.com/enStrikePlagiarism.com>. (дата звернення: 09.05.2024)

21. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України (дата звернення: 05.05.2024).

22. <http://www.naps.gov.ua> – Національна академія педагогічних наук України (дата звернення: 05.05.2024).

23. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна наукова бібліотека України ім. В. І. Вернадського (дата звернення: 05.05.2024).

24. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України (дата звернення: 05.05.2024).

25. <https://www.rada.gov.ua/news/razom/230916.html> (дата звернення: 12.05.2024).

26. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 12.05.2024).

27. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 12.05.2024).

28. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text> (дата звернення: 12.05.2024).

29. <https://library.ndu.edu.ua/> (дата звернення: 15.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗРАЗОК ЗАЯВИ

Декану _____
(назва факультету)

Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

_____ (наук. ступінь, вчене звання, ПІБ декана)
студента спеціальності _____
(шифр, назва спеціальності)

ОП _____
(назва освітньої програми повністю)

Факультету _____
(назва факультету)

_____ курсу
(курс)

денної/заочної форми навчання

_____ (ПІБ студента)

Заява

Прошу дозволити мені виконання кваліфікаційної роботи під науковим керівництвом д.п.н., професора (к.п.н., доцента) ПІБ

«_____» _____ 202_ р.

Підпис

Віза наукового керівника

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

Освітній рівень другий магістерський
Освітня програма Початкова освіта
Спеціальність 013 Початкова освіта

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ **Наталія ЛОСЄВА**

«_____» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧЕВІ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «___» _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

[illegible]

Здобувач _____
(підпис) (ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Керівник роботи _____
(підпис) (ім'я ПРИЗВИЩЕ)

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 013 Початкова освіта

1. Storytelling як засіб розвитку комунікативної компетентності сучасних молодших школярів.
2. Використання додатків Google як засобу налагодження взаємодії між учасниками освітнього процесу в початковій школі.
3. Використання інтерактивних методів навчання у формуванні здорового способу життя молодших школярів
4. Виховання гуманних взаємин молодших школярів у процесі виховної роботи вчителя.
5. Виховання поваги до дорослих у молодших школярів у позакласній роботі.
6. Вплив стилю сімейного виховання та світосприйняття дітей молодшого шкільного віку.
7. Гейміфікація як засіб навчання мови й мовлення молодших школярів.
8. Готовність вчителя початкової школи до позакласної виховної роботи засобами естетичного виховання.
9. Готовність майбутніх вчителів до організації освітнього середовища початкової школи.
10. Готовність майбутнього вчителя до використання інформаційних технологій в сучасній початковій школі.
11. Дидактичні умови становлення творчої особистості молодшого школяра засобом Інтернет-сервісів.
12. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формуванням писемного мовлення молодшого школяра.
13. Методика роботи з медіапродуктами на уроках української мови в 2 класі.
14. Методика розвитку критичного мислення молодших школярів засобами мультиплікаційних фільмів.
15. Методика розвитку критичного мислення на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі
16. Мобільні технології як засіб комунікативного розвитку молодшого школяра на уроках з громадянської та історичної освітньої галузі.
17. Мовне портфоліо як засіб розвитку писемного мовлення учнів 3(4) класу на уроках української мови.
18. Моральне виховання молодших школярів засобами української народної казки (II цикл).

19. Настільні ігри в освітньому процесі як засіб формування креативності дітей на уроках з громадянської та історичної освітньої галузі.
20. Організаційно-методичні засади проведення рухливих ігор у початковій школі.
21. Організаційно-педагогічні умови використання форм інклюзивного навчання на уроках «Я досліджую світ».
22. Патріотичне виховання молодшого школяра засобами сучасної української літературної казки на уроках позакласного читання.
23. Патріотичне виховання учнів початкових класів в умовах Нової української школи.
24. Педагогічні основи громадянського виховання учнів початкових класів.
25. Педагогічні умови активізації розумового виховання молодших школярів у процесі навчання.
26. Педагогічні умови використання інтерактивних методів навчання на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі
27. Педагогічні умови дидактичної гри як засобу навчання молодших школярів.
28. Педагогічні умови засвоєння цінностей здорового способу життя учнями початкової школи у позанавчальний час.
29. Педагогічні умови формування гендерної культури молодших школярів в освітній діяльності початкової школи.
30. Педагогічні умови формування здорового способу життя молодших школярів у освітньому процесі сучасної школи.
31. Педагогічні умови формування правової культури учнів початкової школи (II цикл)
32. Педагогічні умови формування соціокультурної компетенції молодших школярів на уроках української мови.
33. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до антибулінгової роботи з учнями.
34. Підготовка майбутніх учителів до застосування інформаційних технологій у процесі навчання молодших школярів.
35. Підготовка майбутніх учителів до формування пізнавальної активності молодших школярів засобом диференційованого навчання.
36. Підготовка майбутнього вчителя до національно-патріотичного виховання молодших школярів.
37. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування дослідницьких умінь молодших школярів.
38. Пізнавальний потенціал екологічних знань в умовах комплексного використання різних видів діяльності молодших школярів у природі.
39. Природа як фактор фізичного виховання учнів початкової школи.
40. Проблема збереження здоров'я дітей в умовах модернізації початкової освіти України.

41. Проблеми родинно-шкільного виховання в сучасній початковій школі.
42. Проблемні ситуації на уроках «Я досліджую світ» як фактор формування пізнавальної активності молодших школярів.
43. Професійна готовність учителя до роботи з обдарованими учнями в ЗЗСО.
44. Реалізація комунікативного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.
45. Розвиток економічного мислення учнів початкової школи у процесі трудового навчання.
46. Розвиток інформаційної компетентності молодших школярів на уроках з громадянської та історичної освітньої галузі.
47. Розвиток логічного мислення молодших школярів засобами проблемного навчання.
48. Розвиток мовлення молодших школярів засобом віртуальних екскурсій (подорожей).
49. Розвиток навичок безпеки життєдіяльності в учнів початкових класів.
50. Розвиток у дітей інтересу до читання засобом освітніх веб-квестів.
51. Розвиток читацьких інтересів молодших школярів засобами літературного регіонального краєзнавства.
52. Соціально-педагогічні умови співпраці школи та сім'ї у вихованні учнів початкових класів.
53. Соціокультурне виховання молодших школярів засобами української літератури.
54. Співпраця сім'ї і школи у вирішенні завдань національно-патріотичного виховання молодших школярів.
55. Співпраця сім'ї та школи щодо формування моральних норм учнів.
56. Стимулювання пізнавальних інтересів учнів засобами усної народної творчості.
57. Тренінг у формуванні здоров'язбережувальної компетентності учнів 1-4 класів.
58. Управління процесом впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес початкової школи.
59. Управління процесом розвитку творчих здібностей учнів початкових класів.
60. Управління процесом формування компетентності у сфері техніки та технологій молодших школярів.
61. Формування аудіативних умінь учнів 1 (2, 3, 4 клас на вибір) класів засобами інформаційних технологій.
62. Формування в учнів початкових класів первинних уявлень про екологічні зв'язки у природі.
63. Формування валеологічних уявлень у дітей молодшого шкільного віку в процесі гурткової роботи.

64. Формування вмінь взаємодіяти усно засобом кейс-технології.
65. Формування вмінь молодших школярів взаємодіяти письмово на уроках української мови за допомогою інтернет-сервісів.
66. Формування екологічної культури особистості молодших школярів через її духовний розвиток.
67. Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів при вивченні інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
68. Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів засобами позаурочної і позакласної роботи.
69. Формування і розвиток готовності майбутніх учителів до проведення нетрадиційних уроків у сучасній початковій школі.
70. Формування інформаційної культури учнів початкових класів в умовах Нової української школи.
71. Формування ключових компетентностей молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» засобами інноваційних технологій.
72. Формування ключової комунікативної компетентності молодшого школяра засобом Case-study.
73. Формування комунікативних якостей учителя початкових класів.
74. Формування культури здоров'я дітей учнів початкової школи.
75. Формування культури спілкування дітей молодшого шкільного віку.
76. Формування культури спілкування молодших школярів з однолітками у позакласній діяльності.
77. Формування лідерських якостей у дітей молодшого шкільного віку.
78. Формування навичок здорового способу життя у дітей молодшого шкільного віку в процесі співпраці ЗЗСО з родиною.
79. Формування наскрізного вміння читання з розумінням засобом візуалізації.
80. Формування патріотичних якостей молодших школярів у взаємодії школи та сім'ї.
81. Формування педагогічної культури батьків молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи.
82. Формування пізнавального інтересу молодших школярів до уроків природознавства засобами нетрадиційних уроків.
83. Формування пізнавального інтересу учнів на інтегрованих уроках в рамках концепції НУШ.
84. Формування соціальної компетентності молодших школярів у освітньому процесі початкової школи (II цикл).
85. Формування у молодших школярів мотивів до природоохоронної діяльності рідного краю.
86. Формування усного мовлення школярів засобом сторітелінгу.
87. Шляхи упровадження інтерактивних технологій на уроках математики у початковій школі

Оформлення титульного аркуша

**Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**

**Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту**

Освітня програма Початкова освіта
Спеціальність 013 Початкова освіта

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістр

**ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ
ДО ЛЮДЕЙ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ**

Яременко Катерини Олександрівни

Науковий керівник:

Гордієнко Т.В., к. пед. н., доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Рецензенти:

Лісовець О.В., к. пед. н., доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Новгородська Ю.Г., к. пед. н., доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Допущено до захисту: Протокол № 5 від 22 листопада 2023 р.
Завідувачка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту д. пед. н., професор **Лосєва Н.М.**

Ніжин – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЛЮДЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	11
1.1. Стан вивчення проблеми формування ціннісного ставлення до людей у молодших школярів у сучасних наукових дослідженнях	11
1.2. Особливості формування у молодших школярів ціннісного ставлення до людей на уроках літературного читання	22
1.3. Педагогічні умови формування ціннісного ставлення до людей у молодших школярів на уроках літературного читання	35
Висновки до розділу 1	46
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЛЮДЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	47
2.1. Обґрунтування педагогічних умов та технології формування ціннісного ставлення до людей у молодших школярів на уроках літературного читання	47
2.2. Організація та методика проведення експерименту	53
2.3 Методичні рекомендації щодо формування ціннісного ставлення до людей у молодших школярів на уроках літературного читання	60
Висновки до розділу 2	69
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	80

АНОТАЦІЯ

Шевченко К. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи. Спеціальність 013 Початкова освіта Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2023. 116 с.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню проблеми впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи.

Об'єкт дослідження – освітній процес початкової школи.

Предмет дослідження – педагогічні умови впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи.

Мета дослідження: на основі теоретичного обґрунтування досліджуваної проблеми і вивчення практичного досвіду визначити й експериментально перевірити педагогічні умови впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи.

Практичне значення. Матеріали даного кваліфікаційного дослідження можуть бути широко використані під час підготовки підручників, навчально-методичних посібників з психолого-педагогічних та фахових дисциплін. Результати роботи можуть бути використані в практичній діяльності закладів загальної середньої освіти та в процесі підготовки вчителів початкової школи в закладах вищої освіти.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури, додатків.

У вступі визначено актуальність теми, об'єкт, предмет, мету дослідження, завдання, гіпотезу та методи дослідження. Окреслено наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження. Подано інформацію щодо бази проведення дослідження та короткий опис апробації результатів.

У першому розділі узагальнено теоретичні аспекти використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі початкової школи, а саме: розкрито генезис проблеми здоров'язбереження в педагогічній теорії й практиці; визначено шляхи впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи; розглянуто особливості організації освітнього процесу початкової школи з використанням здоров'язбережувальних технологій.

У другому розділі розкрито особливості практичного застосування здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі початкової школи: проаналізовано сучасні підходи до формування здоров'язбережувального освітнього середовища у Новій українській школі; визначено й обґрунтовано педагогічні умови впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній простір початкової школи.

У третьому розділі здійснено експериментальне дослідження освітнього процесу початкової школи щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій: оцінено наявний стан освітнього процесу початкової школи щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій; експериментально перевірено визначені педагогічні умови впровадження здоров'язбережувальних технологій; запропоновано методичну систему ефективної роботи щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес початкової школи.

Кваліфікаційна робота містить 116 сторінок, 85 джерел, 4 додатки.

Ключові слова: здоров'язбережувальні технології, освітній процес, початкова школа, педагогічні умови, молодші школярі, методична система.

ABSTRACT

Shevchenko K. Implementation of health-saving technologies in the educational process of primary school. Specialty 013 Primary education Nizhny State University named after Mykola Gogol. 2023. 116 p.

The qualification work is devoted to the study of the problem of introducing health-saving technologies into the educational process of primary school.

The object of research is the educational process of primary school.

The subject of the research is the pedagogical conditions of introducing health-saving technologies into the educational process of the primary school.

The purpose of the research: on the basis of the theoretical justification of the investigated problem and the study of practical experience, to determine and experimentally verify the pedagogical conditions for the introduction of health-saving technologies into the educational process of the primary school.

Practical significance. The materials of this qualification study can be widely used during the preparation of textbooks, educational and methodological guides for psychological and pedagogical and professional disciplines. The results of the work can be used in the practical activities of institutions of general secondary education and in the process of training primary school teachers in institutions of higher education.

The qualification work consists of an introduction, three chapters, nine subsections, conclusions to chapters, general conclusions, a list of used literature, appendices.

The introduction defines the relevance of the topic, the object, the subject, the purpose of the research, the task, the hypothesis and research methods. The scientific novelty, theoretical and practical significance of the research are outlined. Information on the basis of the research and a brief description of the approbation of the results are provided.

The first chapter summarizes the theoretical aspects of the use of health-preserving technologies in the educational process of primary school, namely: the genesis of the health-preserving problem in pedagogical theory and practice is revealed; ways of introducing health-saving technologies into the educational process of primary school are defined; the peculiarities of the organization of the educational process of the primary school with the use of health-saving technologies are considered.

The second chapter reveals the features of the practical application of health-preserving technologies in the educational process of primary school: modern approaches to the formation of a health-preserving educational environment in the New Ukrainian School are analyzed; the pedagogical conditions for the introduction of health-saving technologies into the educational space of the primary school are defined and substantiated.

In the third section, an experimental study of the educational process of the elementary school regarding the introduction of health-saving technologies was carried out: the current state of the educational process of the elementary school regarding the introduction of health-saving technologies was evaluated; determined pedagogical conditions for the implementation of health-saving technologies were experimentally verified; a methodical system of effective work on the introduction of health-saving technologies into the educational process of primary school is proposed.

The qualification work contains 116 pages, 85 sources, 4 appendices.

Key words: health-saving technologies, educational process, elementary school, pedagogical conditions, younger students, methodical system.

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 600 с. 2. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 102 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2020. 196 с. 2. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2019. 166 с.
Три автори	1. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2018. 338 с. 2. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2019 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2019. 528 с. 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Педагогіка : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2019. 264 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2020. 232 с.
Без автора	1. Педагогіка : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. С. В. Іваненко. Київ : ЦУЛ, 2019. 320 с. 2. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2019. 172 с. 3. Історія педагогіки : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2018. 306 с. 4. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2019. 488 с. 5. Вища освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2018. 352 с.

	6. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 216 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Освітня система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. пед. наук України. Харків: Право, 2019. Т. 2: Конституційні засади освітньої системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Автореферати дисертацій	1. Петров О. Г. Музикотерапія: автореф. дис. ... канд. псих. наук: 12.00.06. Київ, 2019. 40 с. 2. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Маріуполь, 2019. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл: дис. ... канд. фіз.-мат. наук: 01.02.04. Запоріжжя, 2019. 150 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2020). 4. Деякі питання стипендіального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 4. С. 530–543. 5. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки: Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 20. С. 136–141.
Архівні документи	1. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i> . Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.

Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 3. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання:	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.

довідкового видання	2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України: словник термінів</i> / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Коломєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 2. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. 2. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2019. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 3. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2019. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

ВНУТРІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньої програми Початкова освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

_____ (прізвище, ім'я по батькові)

на тему _____

_____ (назва теми)

1. Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення: _____

2. Зміст дослідження: _____

3. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи: _____

4. Зауваження: _____

5. Практична значущість висновків і рекомендацій: _____

6. Рекомендація до захисту: _____

Місце роботи та посада рецензента _____

Науковий ступінь, вчене звання _____

_____ (підпис ПІБ)

Місце печатки організації, де працює рецензент

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньої програми Початкова освіта
спеціальності 013 Початкова освіта

(прізвище, ім'я по батькові)

на тему _____

(назва теми)

1. Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення: _____

2. Зміст дослідження: _____

3. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи: _____

4. Зауваження: _____

5. Практична значущість висновків і рекомендацій: _____

6. Рекомендація до захисту: _____

Місце роботи та посада рецензента _____

Науковий ступінь, вчене звання _____

(підпис ППБ)

Місце печатки організації, де працює рецензент

ВСТУП

Актуальність дослідження. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні виховання свідомого ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів визначено серед пріоритетних завдань загальної середньої освіти [35, с. 10].

У Концепції загальної середньої освіти визначені перспективні орієнтири і шляхи формування освіченої, вихованої, фізично і духовно здорової української нації. Формування здорового способу життя через освіту виокремлено як один з пріоритетних напрямів державної політики у розвитку освіти [15, с. 5].

Важливість розв'язання даної проблеми зумовлена необхідністю підготовки особистості до життя в світі під впливом негативних зовнішніх чинників, що посилюють антропогенне навантаження, погіршують психофізичне здоров'я, створюють передумови виникнення шкідливих звичок.

Одним з пріоритетних завдань загальної середньої освіти є виховання у кожного школяра відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності. Здоров'я є складним, багатоаспектним феноменом, який вивчає медицина, соціологія, психологія, педагогіка тощо. Однак, саме заклад загальної середньої освіти є основним соціальним інститутом, діяльність якого спрямована на ефективне виховання здорового способу життя підростаючого покоління. Результатом такої роботи повинно стати виховання в молодших школярів культури здоров'я й цінностей здорового способу життя.

На вирішення цього завдання спрямовується науковий і педагогічний потенціал освіти. У сучасній психолого-педагогічній літературі проблемам збереження здоров'я, виховання здорового способу життя школярів приділяють увагу Е. Вільчковський, Г. Власюк, Г. Пономарьова та ін., які розглядають це питання через засоби фізичної культури; Г. Голобородько, О. Дубогай, С. Свириденко та ін. характеризують підходи до виховання здорового способу життя молодших школярів з урахуванням вікових особливостей; В. Дабаган, В. Оржеховська, О. Шевчук та ін. вказують на необхідність роботи з попередження шкідливих звичок, девіантної поведінки школярів; Т. Бойченко, М. Гончаренко, В. Шахненко, С. Юрочкіна та ін. визначають шляхи організації валеологічної освіти в закладах загальної середньої освіти.

Однак, аналіз наукових праць щодо формування здорового способу життя учнів початкових класів свідчить про відсутність однозначного підходу до розв'язання даної проблеми. Існують певні суперечності між суспільним запитом на розробку ефективних педагогічних шляхів виховання в школярів здорового способу життя та недостатньою розробленістю наукових засад означеного педагогічного явища.

Тому обрана нами тема магістерського дослідження **«Формування здорового способу життя учнів початкових класів засобами фізкультурно-оздоровчої роботи»** є надзвичайно актуальною.

Об'єкт дослідження – освітній процес на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – засоби фізкультурно-оздоровчої роботи для формування здорового способу життя учнів початкових класів.

Мета дослідження – полягає у науковому обґрунтуванні шляхів формування поняття «здоровий спосіб життя» та експериментальному дослідженні стану сформованості даного феномену в учнів початкових класів засобами фізкультурно-оздоровчої роботи.

Гіпотеза дослідження – ціннісне ставлення учнів до свого здоров'я має прояви в їх способі та стилі життя. Дослідження передбачає, що формування здорового способу життя в теорії і практиці початкової освіти повинно здійснюватися, перш за все, засобами фізкультурно-оздоровчої роботи, оскільки формування знань, умінь та навичок даного феномену є однією з основних завдань фізичного виховання та збереження здоров'я молодших школярів.

Відповідно до мети та гіпотези дослідження визначено такі **завдання**:

- здійснити аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження;
- проаналізувати сутність поняття «здоровий спосіб життя» та визначити шляхи, необхідні для його формування;
- визначити педагогічні умови організації та схарактеризувати засоби фізкультурно-оздоровчої роботи в початкових класах;
- провести аналіз стану сформованості здорового способу життя в учнів початкових класів;
- експериментально перевірити визначені педагогічні умови та засоби фізкультурно-оздоровчої роботи щодо формування здорового способу життя в учнів початкових класів.
- розробити методичну систему ефективної роботи щодо формування здорового способу життя учнів початкових класів засобами фізкультурно-оздоровчої роботи.

Для вирішення поставлених завдань та перевірки висунутої гіпотези використовувався **комплекс методів**:

- теоретичні (аналіз проблеми дослідження на базі психолого-педагогічної літератури), що дозволив виявити, узагальнити і систематизувати різноманітні підходи з проблеми дослідження;
- емпіричні (констатувальний і формувальний експерименти, опитування, тестування), на основі яких проаналізовано особливості використання засобів

фізкультурно-оздоровчої роботи для формування здорового способу життя учнів початкових класів.

Особистий внесок автора (за наявності)

Практичне значення роботи полягає в уточненні поняття «здоровий спосіб життя», в удосконаленні освітнього процесу на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти щодо формування здорового способу життя учнів початкових класів засобами фізкультурно-оздоровчої роботи.

Теоретичне значення дослідження полягає у виділенні педагогічних умов та обґрунтуванні використання ефективних засобів фізкультурно-оздоровчої роботи для формування здорового способу життя учнів початкових класів.

Апробація підготовлено статті «Засоби фізкультурно-оздоровчої роботи щодо формування здорового способу життя учнів початкових класів» до «Педагогічного альманаху» (№ 1, 2018, с. 70-73) та «Основні напрями, форми та засоби фізкультурно-оздоровчої роботи в початкових класах» (в рамках щорічної Звітної конференції молодих науковців Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя). Також брала участь у II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи», 17 жовтня 2019 р., за результатами якої, опубліковано тези на тему «Засоби фізкультурно-оздоровчої роботи в режимі навчального дня молодших школярів».

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 102 сторінки, з них 76 сторінок – основного тексту. Список використаної літератури нараховує 75 джерел.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження дають підстави сформулювати такі висновки:

1) Аналіз філософської, соціологічної та психолого-педагогічної літератури засвідчує, що науковці та педагоги-практики у своїй більшості одностайні в тому, що взаємодія школи та сім'ї є важливим процесом, який має широкі можливості для надання сім'ї допомоги щодо виховання дітей, насамперед, завдяки підвищенню педагогічної культури батьків, їхньої компетенції, структура якої включає: рівень виховної діяльності, їхню позицію, тип взаємодії батька та дитини, ціннісні орієнтації батьків, стиль сімейного виховання.

2) Батьківська компетенція передбачає активну позицію в отриманні необхідних педагогічних знань, готовність поповнювати і застосовувати ці знання на практиці, що можливо тільки у співпраці з іншими виховними інститутами, насамперед, зі школою. Звідси випливає висновок, що при створенні моделі взаємодії сім'ї і школи в умовах початкової освіти слід спиратися саме на фактори мікросистеми (педагогічний потенціал сім'ї) і внутрішні чинники (індивідуальні особливості особистості). У сучасній Україні відбувається трансформація цінностей батьківства, зміщення сімейних ролей, заново осмислюється ставлення суспільства і держави до дітей.

3) Для підвищення результативності співпраці школи та сім'ї у вихованні учнів початкових класів необхідно впровадження системи соціально-педагогічних умов, доцільність яких нами було перевірено в ході експериментального дослідження. Під соціально-педагогічними умовами ефективної співпраці школи та сім'ї в нашій роботі розуміється сукупність соціальних і педагогічних обставин, що забезпечують вчителю і школі в цілому можливість організувати ефективну, успішну, результативну взаємодію як в тріаді «учитель – батьки – учень» так і в діадах «учитель – батьки», «учитель – учень» та «батьки – дитина».

До таких соціально-педагогічних умов слід віднести:

- усвідомлення вчителем необхідності формування ефективної взаємодії з батьками молодших школярів як цілі і критеріїв ефективності виховного процесу;
- реалізація особистісно-діяльнісного, діалогічного, індивідуально-творчого підходів до взаємодії з батьками;
- високий рівень комунікативних умінь;
- здатність вчителя до емпатії і рефлексії;
- налагодження соціально-педагогічного партнерства школи і сім'ї через систему соціально-педагогічних завдань (програму взаємодії) та консультативно-інформаційний зв'язок між ними.

4) Зазначені соціально-педагогічні умови логічно взаємопов'язані і взаємозалежні. Так, наприклад, реалізація особистісно-діяльнісного, діалогічного, індивідуально-творчого підходів визначає стратегію, обумовлює вибір тактики дій педагога в процесі взаємодії з батьками, визначає установку на мету-ідеал.

5) Під час проведення формувального етапу експерименту педагогічному колективу закладу загальної середньої освіти вдалося встановити міцний конструктивний зв'язок з родинами учнів, привести у відповідність виховні впливи школи і сім'ї, домогтися єдності вимог школи та родини, забезпечити батьків об'єктивною інформацією про шкільне життя, задовольнити очікування батьків від навчання їхніх дітей в приватній школі. Батьки активно стали брати участь у виховному процесі закладу освіти на всіх його етапах: при плануванні, організації та здійсненні виховних заходів. Все це дає підстави стверджувати, що батьки учнів стали не тільки конструктивними партнерами закладу освіти в її виховній діяльності, а й активними учасниками виховного процесу, повноцінними суб'єктами виховного середовища закладу освіти, значущими елементами його виховного простору.

У даній роботі розглядалися питання взаємодії школи та сім'ї у вихованні учнів початкової школи, що не охоплює всіх аспектів проблеми. Потребують подальшої розробки та вивчення педагогічні умови формування морально доцільної поведінки учнів початкових класів у взаємодії школи та сім'ї.

Заява студента про оригінальність роботи

ПІІ студента

Номер студентської книжки:

Я заявляю, що наукова робота:.....

1. Була підготовлена виключно мною,* і :

А. Не порушує авторські права третіх осіб у відповідності до закону про авторське право,

Б. Повністю або частково не була використана як основа для отримання диплому про вищу освіту або науковий ступінь мною або іншою особою.

2. Крім того, я заявляю, що представлена мною для перевірки електронна версія моєї роботи збігається з друкованою.

3. Я підтверджую, що був проінформований про права та обов'язки студента університету та правила, що стосуються перевірки оригінальності наукових робіт. Тому я заявляю, що я згоден на обробку моїх письмових ** робіт у відповідності до антиплагіатних процедур Університету, а також на архівування цих робіт в бази даних інтернет-системи strikeplagiarism.com відповідно до антиплагіатних правил і процедур Університету.

Дата

Підпис

Підсумкова оцінка за виконання кваліфікаційної роботи магістра може обчислюватися з використанням таких складових:

1. Вагомість отриманих наукових результатів та якість оформлення кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання опису актуальності кваліфікаційної роботи

Бали	Критерії
5	Чітко, лаконічно, послідовно розкрито актуальність проблеми дослідження в межах відповідної галузі знань із широким описом різних підходів до вивчення проблеми дослідження. Змістовно проаналізовано різні сучасні підходи до вивчення досліджуваного питання як вченими нашої країни, так і науковцями інших країн. Зазначені цитування оформлені згідно з вимогами. Продемонстровано зв'язок досліджуваного питання із потребами освіти, відповідної галузі знань та чітко визначено очікувані практичні результати.
4	Актуальність досліджуваної проблеми описана чітко, лаконічно, послідовно із зазначенням досягнень у дослідженні проблематики лише науковцями певної галузі. Підходи до вивчення досліджуваного питання проаналізовано, однак переважно враховується лише досвід науковців України. Зазначені цитування оформлені згідно з вимогами. Практична цінність очікуваних результатів описана частково.
3	Актуальність досліджуваної проблеми розкрито частково без обґрунтувань на належному рівні. Можливі наявні помилки в оформленні цитувань. Практична цінність очікуваних результатів лише констатується.
2	Наявність лише фрагментарних доказів актуальності досліджуваних питань. Опис досліджень за темою містить застарілі дані та є фрагментарним без дотримання хронологічного порядку.
1	Актуальність дослідження та аналіз останніх досліджень відсутні або представлені фрагментарно.

**Критерії оцінювання визначення мети і завдань
кваліфікаційної роботи**

Бали	Критерії
5	Змістовно, оригінально, на основі обґрунтувань світового досвіду зазначено мету та завдання кваліфікаційного дослідження
4	Змістовно, на основі обґрунтувань здобутків українських учених зазначено мету та завдання кваліфікаційного дослідження
3	Мета та завдання кваліфікаційного дослідження потребують незначних уточнень
2	Зазначені мета і завдання дадуть можливість лише фрагментарно розкрити тему кваліфікаційного дослідження
1	Мета та завдання кваліфікаційного дослідження відсутні або представлені фрагментарно.

**Критерії оцінювання формулювання
об'єкту та предмету дослідження**

Бали	Критерії
5	об'єкт, предмет дослідження сформульовані чітко
4	об'єкт, предмет дослідження сформульовані нечітко
3	об'єкт або предмет дослідження сформульовані некоректно
2	об'єкт та предмет дослідження сформульовані некоректно
1	обов'язкові поняття відсутні

**Критерії оцінювання правильного
відбору методів дослідження**

Бали	Критерії
5	Методи наукового дослідження представлені та доцільно обґрунтовані
4	Методи наукового дослідження представлені та обґрунтовані з незначними недоліками
3	Методи наукового дослідження зазначені частково
2	Методи дослідження чітко не прописані
1	Наявні невдалі спроби обґрунтування наукових методів дослідження або методи наукового дослідження відсутні

**Критерії оцінювання обґрунтування
наукової новизни (особистого внеску автора) дослідження**

Бали	Критерії
5	Дослідження містить повне обґрунтування нових положень або рішень, запропонованих автором
4	Обґрунтування нових положень або рішень, запропонованих автором, з незначними недоліками
3	Дослідження містить часткове обґрунтування нових положень
2	Елементи новизни дослідження чітко не виражені
1	Новизна дослідження (особистий внесок автора) відсутні

Критерії оцінювання змісту кваліфікаційної роботи

Бали	Критерії
5	Зміст повністю відповідає зазначеній темі
4	Зміст відповідає зазначеній темі з деякими незначними відхиленнями від теми
3	Зміст поверхово висвітлює зазначену тему
2	Зміст частково відповідає зазначеній темі
1	Зміст не відповідає зазначеній темі
	Відповідність змісту поставленій меті
5	Зміст повністю підпорядкований зазначеній меті
4	Зміст переважно відповідає зазначеній меті, але потребує незначних уточнень
3	Зміст здебільшого відповідає поставленій меті, але потребує деяких уточнень
2	Зміст частково відповідає поставленій меті і потребує суттєвого доопрацювання
1	Зміст не відповідає поставленій меті
	Глибина розкриття теми
5	Тема розкрита повністю. Текст не потребує доповнень і редагувань
4	Тема розкрита повністю. Потребує уточнення деяких моментів
3	Тема розкрита не повністю. Обсяг та повнота потребують доповнення
2	Тема розкрита частково. Потребує значного редагування та додавання необхідного матеріалу
1	Тема розкрита фрагментарно. Потребує редагування та додавання необхідного матеріалу

Критерії оцінювання формулювання висновків дослідження

Бали	Критерії
5	Висновки повністю відповідають гіпотезі та меті дослідження
4	Висновки відповідають гіпотезі та меті дослідження з незначними недоліками
3	Висновки не зовсім переконливі
2	Висновки фрагментарно відповідають гіпотезі та меті дослідження
1	Висновки не переконливі або відсутні

Критерії оцінювання оформлення списку літератури

Бали	Критерії
5	Список літератури містить повний бібліографічний опис усіх використаних наукових праць, джерел фактичного матеріалу та довідкової літератури. Назви джерел розміщені, як правило, за алфавітним порядком відповідно до вимог ДСТУ8302:2015
4	Список використаних джерел складений відповідно до чинного національного стандарту з незначними недоліками
3	Список використаних джерел містить частковий бібліографічний опис використаних наукових праць. Назви джерел розміщені відповідно до вимог з деякими недоліками
2	Список використаних джерел містить фрагментарний бібліографічний опис. Назви використаних джерел не завжди розміщені відповідно до вимог
1	Список використаних джерел не містить повного бібліографічного опису всіх використаних наукових праць, джерел фактичного матеріалу та довідкової літератури

Критерії оцінювання оформлення покликань і цитувань

Бали	Критерії
5	Покликання на теоретичні джерела і цитування виконані відповідно до вимог оформлення
4	Покликання на теоретичні джерела і цитування виконані з незначними недоліками
3	Покликання на теоретичні джерела і цитування частково відповідають вимогам
2	Покликання на теоретичні джерела і цитування фрагментарно відповідають вимогам
1	Не дотримані вимоги оформлення покликань і цитувань згідно з державними стандартами або покликання на теоретичні джерела і цитування відсутні

Якість додатків або наявність в роботі дидактичних матеріалів

Бали	Критерії
5	Наявність та якість дидактичних матеріалів (рисунків, схем, діаграм, графіків, таблиць) у тексті роботи та відповідність їх оформлення встановленим вимогам та/або опублікованих додаткових методичних матеріалів
4	Наявність та якість дидактичних матеріалів (рисунків, діаграм, таблиць) у тексті роботи та відповідність їх оформлення встановленим вимогам, без опублікованих додаткових методичних матеріалів
3	Часткова наявність та недостатня якість дидактичних матеріалів (діаграм, таблиць) у тексті роботи відповідність їх оформлення встановленим вимогам, без опублікованих додаткових методичних матеріалів і
2	Наявність дидактичних матеріалів (лише таблиць) у тексті роботи із частковою відповідністю їх оформлення встановленим вимогам без опублікованих додаткових методичних матеріалів
1	Відсутність дидактичних матеріалів у тексті роботи

**Співпраця з науковим керівником та
участь у попередніх обговореннях (захистах) роботи**

Бали	Критерії
5	На всіх етапах виконання роботи здобувач виконував завдання за погодження їх з керівником; робота була вчасно подана на кафедру у готовому вигляді
4	робота завершена і подана на кафедру у визначені терміни, однак в процесі її виконання здобувач не погоджував свої дії з науковим керівником
3	робота підготовлена без погодження з керівником та подана на кафедру з порушеннями встановлених строків
2	робота не подавалася на попередні обговорення (захисти) або здобувач не з'являвся на попередні захисти без поважної причини
1	робота не подавалася на попередні обговорення (захисти) та подана на кафедру пізніше встановленого терміну

**Результат внутрішнього рецензування
кваліфікаційної роботи**

Бали	Критерії
5	позитивна рецензія без зауважень
4	позитивна рецензія із 1 зауваженням
3	позитивна рецензія із 2 зауваженнями
2	позитивна рецензія із 3 зауваженнями
1	позитивна рецензія із більше, ніж 3 зауваженнями

2. Захист кваліфікаційної роботи магістра

Критерії оцінювання публічного виступу на захисті

Бали	Критерії
5	Виступ змістовний, логічний, аргументований, структурований. Мова відповідає вимогам наукової.
4	Виступ змістовний, логічний, аргументований, структурований. Можливі незначні мовні огріхи
3	Виступ має ряд недоліків змісту, логіки побудови, аргументів, структури. Наявні мовні огріхи.
2	Виступ не логічний, не структурований, аргументи відсутні. Мова не відповідає вимогам наукової.
1	Виступ не відповідає критеріям захисту кваліфікаційних робіт.

Критерії оцінювання презентації до виступу на захисті

Бали	Критерії
5	Презентація змістовна, логічна, структурована. Дотримані вимоги до візуалізацій. Мова відповідає вимогам наукової.
4	Презентація має окремі недоліки змісту, логіки, структури. Недотримані деякі вимоги до візуалізацій. Можливі незначні мовні огріхи.
3	Презентація має ряд недоліків змісту, логіки, структури. Не дотримані вимоги до візуалізацій. Наявні мовні огріхи.
2	Слайди не відповідають змісту доповіді. Вимоги до візуалізацій не дотримані. Мова не відповідає вимогам наукової.
1	Презентація відсутня.

Критерії оцінювання відповідей на запитання під час захисту

Бали	Критерії
5	Відповіді на запитання чіткі, переконливо аргументовані.
4	Відповіді на запитання чіткі, в повній мірі аргументовані.
3	Відповіді не зовсім чіткі та не повній мірі аргументовані.
2	Відповіді не чіткі, не аргументовані.
1	Відповіді на запитання відсутні.

Ступінь розуміння здобувачем предмету та об'єкту дослідження, здатність чітко пояснити процедуру аналізу та продемонструвати самостійність дослідження

Бали	Критерії
5	здобувач вільно оперує основними поняттями та теоріями, задіяними у роботі, для відповідей на запитання, зрідка користується текстом роботи, не потребує допомоги наукового керівника чи інших осіб для пояснення роботи
4	здобувач має труднощі при поясненні основних понять та теорій, задіяних у дослідженні, частково користується текстом роботи/виступу для відповіді на запитання, потребує допомоги наукового керівника
3	здобувач спорадично та несистемно пояснює процедуру дослідження, часто користується текстом роботи/виступу для відповіді на запитання, що може свідчити про несамостійність або часткову самостійність автора
2	здобувач не в змозі чітко та аргументовано пояснити хід дослідження, плутається у базових поняттях, користується текстом роботи/виступу для відповіді на запитання
1	здобувач не в змозі пояснити хід дослідження, користується текстом роботи/виступу для відповіді на запитання, що може свідчити про несамостійність або часткову самостійність автора

**3. Оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи:
Участь в наукових конференціях; наявність наукової публікації за
результатами кваліфікаційної роботи**

Бали	Критерії
5	наявність більше двох наукових одноосібних публікацій (тез, статей) з участю в двох і більше конференціях різного рівня (у т.ч. звітної наукової конференції молодих науковців)
4	наявність двох наукових публікацій (тези або стаття) (у т.ч. у співавторстві) з участю в двох конференціях різного рівня (у т.ч. звітної наукової конференції молодих науковців)
3	наявність однієї наукової публікації (тези або стаття) з участю в одній конференції (у т.ч. звітної наукової конференції молодих науковців)
2	наявність або однієї наукової публікації (тези або стаття), або участі в одній конференції
1	апробація роботи (зазначена лише в програмі) на звітній конференції молодих науковців без публікації

**Результат зовнішнього рецензування
кваліфікаційної роботи**

Бали	Критерії
5	позитивна рецензія без зауважень
4	позитивна рецензія із 1 зауваженням
3	позитивна рецензія із 2 зауваженнями
2	позитивна рецензія із 3 зауваженнями
1	позитивна рецензія із більше, ніж 3 зауваженнями

**Орієнтовні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи
за національною шкалою:**

- оцінка 90-100 балів /«відмінно»/ А.

Робота написана самостійно, на високому науково-теоретичному рівні, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті і завданням; правильно визначено і оформлено науковий апарат дослідження; зроблено глибокий і всебічний аналіз наукових джерел; сформульовано власні пропозиції і практичні рекомендації; робота оформлена з дотриманням усіх вимог; відсутні помилки при цитуванні та посиланні на роботи інших авторів; результати дослідження пройшли апробацію на науково-практичних конференціях, є дві (і більше) наукових публікацій; рецензент оцінив роботу на оцінку «відмінно»; під час захисту роботи здобувач чітко і послідовно виклав сутність і результати дослідження, виявив здібності володіння культурою наукової презентації, аргументовано захистив свої пропозиції й власну точку зору під час додаткових запитань. Кваліфікаційна робота має витяг з протоколу комісії кафедри з дотримання академічної доброчесності про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

- оцінка 82-89 балів /«добре»/ В.

Робота написана самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані і мета досягнута; правильно визначено і оформлено науковий апарат дослідження; однак не в достатній мірі проаналізовано літературу і джерела з досліджуваної теми, сформульовано власні пропозиції і практичні рекомендації; авторські висновки зроблено на недостатньо високому рівні узагальнення; в оформленні роботи є окремі недоліки, в тому числі мовленнєві; робота є оригінальною, проте наявні незначні помилки при цитуванні та посиланні на роботи інших авторів; результати дослідження пройшли апробацію на науково-практичних конференціях, є дві наукові публікації; рецензент оцінив роботу на оцінку «відмінно» або «добре»; під час захисту роботи здобувач чітко і послідовно виклав сутність і результати дослідження, аргументовано захистив свої пропозиції й власну точку зору під час додаткових запитань. Кваліфікаційна робота має витяг з протоколу комісії кафедри з дотримання академічної доброчесності про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

- оцінка 74-81 балів «добре»/ С.

Робота виконана на достатньому рівні, має дослідницький характер; обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, визначено науковий апарат дослідження, однак можуть допускатися незначні неточності; порушена логічність висвітлення основних теоретичних та експериментальних аспектів дослідження; представлено теоретичний аналіз досліджень з проблеми, наявні посилання на відповідні джерела та дослідників, однак не скрізь; містить усі необхідні структурні елементи, однак зустрічаються граматичні та стилістичні помилки, певні технічні огріхи, несуттєві

помилки в оформленні; за результатами дослідження опубліковано необхідну кількість публікацій; рецензент оцінив роботу на оцінку «добре»; під час захисту роботи здобувач чітко і послідовно виклав сутність і результати дослідження, однак відчуває незначні труднощі або недостатньо впевнено відповідає на поставлені запитання та зауваження, в роботі є помилки, з-поміж яких є суттєві, які здобувач виправляє під час відповіді. Кваліфікаційна робота має витяг з протоколу комісії кафедри з дотримання академічної доброчесності про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

- оцінка 64-73 балів/«задовільно»/ D.

Робота написана самостійно, зміст розкрито недостатньо, завдання виконані не повністю, що позначилося на досягненні мети; аналіз наукових джерел не повною мірою відбиває сучасний стан наукової розробки досліджуваної теми; авторські висновки зроблено на недостатньо високому рівні узагальнення; практичні рекомендації відсутні або не відповідають змісту роботи; в оформленні роботи є недоліки, присутні порушення цитування та посилання на роботи інших авторів, є мовленнєві помилки; за результатами дослідження опубліковано необхідну кількість публікацій. Під час захисту роботи здобувач виклав сутність і результати дослідження, проте не зміг аргументовано відповісти на всі додаткові запитання. Кваліфікаційна робота має витяг з протоколу комісії кафедри з дотримання академічної доброчесності про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

- оцінка 60-63 балів «задовільно» /E.

Робота написана самостійно, зміст розкрито поверхово, завдання виконані не повністю, що позначилося на досягненні мети; аналіз наукових джерел не відбиває сучасний стан наукової розробки досліджуваної теми; авторські висновки зроблено на недостатньому рівні узагальнення; практичні рекомендації відсутні або не відповідають змісту роботи; в оформленні роботи є недоліки, присутні порушення цитування та посилання на роботи інших авторів, є мовленнєві помилки; результати дослідження пройшли не достатню апробацію; у відгуку рецензента є суттєві зауваження до змісту роботи чи методики дослідження, аналізу результатів. Під час захисту роботи здобувач демонструє низький рівень знань змісту та результатів дослідження, не дає повних, аргументованих відповідей на поставлені запитання та висловлені зауваження. Кваліфікаційна робота має витяг з протоколу комісії кафедри з дотримання академічної доброчесності про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

- оцінка 35-59 балів /«незадовільно»/ F.

Зміст роботи не розкритий, здобувач освіти не вміє користуватися науковим апаратом; робота оформлена без дотримання вимог, містить велику кількість мовленнєвих помилок; результати дослідження не пройшли апробацію; під час захисту роботи здобувач не зміг послідовно викласти сутність і результати дослідження, аргументовано відповісти на додаткові запитання

Навчальне видання

Укладач:

Самойленко О. В.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 013 Початкова освіта

Технічний редактор – І. П. Борис
Комп'ютерна верстка – В. М. Косяк

Підписано до друку
Гарнітура Times New Roman
Замовлення №

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 2,73
Ум. друк. арк. 3,77

Папір офсетний
Тираж ел. в.

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3-А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідectво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.